

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 190 (XXXIV) — Nr. 472

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Miercuri, 11 mai 2022

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 633 din 7 octombrie 2021 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 31 alin. (3) teza a doua din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru	2–3
Decizia nr. 755 din 4 noiembrie 2021 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3, ale art. 8 alin. (5) și ale art. 10 din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, precum și a legii, în ansamblul său.....	4–7
Decizia nr. 38 din 27 ianuarie 2022 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 lit. a) din Legea nr. 55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, astfel cum au fost modificate prin art. I pct. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 192/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, precum și pentru modificarea lit. a) a art. 7 din Legea nr. 81/2018 privind reglementarea activității de telemuncă și a Legii nr. 55/2020, în ansamblul său	8–12
ORDONANȚE ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI	
64. — Ordonanță de urgență privind ajustarea prețurilor și a valorii devizelor generale în cadrul proiectelor finanțate din fonduri externe nerambursabile	13–32

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 633

din 7 octombrie 2021

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 31 alin. (3) teza a doua din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Cristina Cătălina Turcu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Loredana Brezeanu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 31 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, excepție ridicată de Nicolae Langa în Dosarul nr. 850/207/2018/a1 al Judecătoriei Slatina și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 652D/2018.

2. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care solicită respingerea excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată, făcând referire la jurisprudența Curții Constituționale, respectiv la Decizia nr. 465 din 28 iunie 2016.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea nr. 772 din 25 aprilie 2018, pronunțată în Dosarul nr. 850/207/2018/a1, **Judecătoria Slatina a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 31 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru.** Excepția a fost ridicată de Nicolae Langa într-o cauză civilă având ca obiect reexaminarea modului de stabilire a taxei judiciare de timbru stabilite în temeiul textului de lege criticat.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține, în esență, că textul de lege criticat aduce atingere accesului liber la justiție prin descurajarea promovării unor cereri de chemare în judecată în condițiile în care statul nu creează premisele logico-juridice credibile în administrarea actului de justiție. Astfel, textul de lege criticat oferă instanțelor posibilitatea de a apela la diverse criterii de calcul al taxelor judiciare de timbru (fie valoarea impozabilă a bunului, fie evaluările din grilele notarilor publici), deschizând calea arbitrariului în alegerea unuia dintre cele două criterii prin aprecierea pe care o face judecătorul asupra „derizoriului” valorii impozabile. Spre exemplu, în cazul său, pentru o cerere de chemare în judecată identică ce a format obiectul a trei litigii s-au stabilit de către judecători taxe judiciare de timbru diferite, ca urmare a aplicării art. 31 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013. Prin Decizia nr. 189 din 2 martie 2006, Curtea

Constituțională a extras din principiul accesului liber la justiție necesitatea ca normele de procedură să fie clare, astfel încât justițiabilul să poată avea reprezentarea drepturilor lui procesuale. S-a făcut referire, cu acel prilej, la Hotărârile din 4 mai 2000 și 26 aprilie 1979, pronunțate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauzele *Rotaru împotriva României* și *Sunday Times împotriva Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord*.

6. **Judecătoria Slatina** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, făcând referire la cele reținute în Decizia nr. 465 din 28 iunie 2016.

7. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate invocate.

8. **Avocatul Poporului** apreciază că excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă, făcând referire la punctul de vedere reținut prin Decizia nr. 465 din 28 iunie 2016.

9. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, republicată, reține următoarele:

10. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

11. **Obiectul excepției de neconstituționalitate**, așa cum a fost reținut în încheierea de sesizare, îl constituie prevederile art. 31 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 392 din 29 iunie 2013.

12. În realitate, din examinarea concluziilor autorului excepției, Curtea reține că obiectul acesteia îl constituie prevederile art. 31 alin. (3) teza a doua din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, care au următorul cuprins: *„Dacă valoarea impozabilă este contestată sau apreciată de instanță ca vădit derizorie, taxarea cererilor se va face prin raportare la grilele notariale cuprinzând valorile orientative ale proprietăților imobiliare.”*

13. Curtea observă că, potrivit art. 31 alin. (3) teza întâi din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, *„În cererile având ca obiect dreptul de proprietate sau un alt drept real asupra unui imobil, taxa de timbru se calculează în funcție de valoarea impozabilă a bunului imobil.”*

14. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile legale criticate contravin dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 1 alin. (5) referitor la criteriile de calitate a legii și art. 21 privind accesul liber la justiție, precum și dispozițiilor art. 6 privind dreptul la un proces echitabil din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

15. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că art. 31 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 cuprinde două teze. Prima teză reglementează regula în ceea ce privește calculul taxei de timbru, și anume: taxa de timbru se calculează prin raportare la valoarea impozabilă a bunului imobil, atunci când cererea de chemare în judecată privește dreptul de proprietate sau un alt drept real asupra respectivului imobil. Cea de-a doua teză instituie excepția de la regulă, și anume: taxa de timbru se calculează prin raportare la grilele notariale în două cazuri, respectiv: 1. când valoarea impozabilă este contestată; sau

2. când această valoare este apreciată de instanță ca vădit derizorie.

16. Cu privire la neclaritatea sintagmei „vădit derizorie”, Curtea observă că în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 aceasta nu este definită, astfel că nu are un înțeles autonom. În acest caz, definiția conceptelor utilizate de legiuitor este cea uzuală, cuprinsă în Dicționarul explicativ al limbii române, respectiv „vădit” semnifică „evident”, iar „derizorie” înseamnă „lipsită de valoare” (a se vedea, *ad similibet*, cele reținute prin Decizia nr. 110 din 28 februarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 452 din 5 iunie 2019, paragraful 18, și Decizia nr. 263 din 23 aprilie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 562 din 9 iulie 2019, paragraful 19). Din această perspectivă, Curtea nu poate reține încălcarea, prin sintagma supusă controlului, a prevederilor art. 1 alin. (5) din Constituție referitor la criteriile de calitate a legii.

17. Referitor la critica privind încălcarea art. 21 din Constituție și a art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Curtea s-a mai pronunțat prin Decizia nr. 465 din 28 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 693 din 7 septembrie 2016, paragrafele 19—21.

18. Astfel, în decizia anterioară, Curtea a reținut că raportarea la grilele notariale este folosită deoarece părțile

urmăresc, prin acțiunea ce are ca obiect dreptul de proprietate sau un alt drept real asupra unui imobil, dobândirea unor drepturi asupra unor imobile care au o valoare de piață. În aceste condiții este firesc ca timbrarea să fie corespunzătoare valorii de piață. Dacă această valoare este stabilită prin grilele notariale sau rezultată din alte evidențe sau evaluări, aceasta este o problemă ce ține de opțiunea legiuitorului și de politica de stabilire a taxelor și impozitelor. Atâta vreme cât aceste criterii de evaluare sunt obiective, iar taxele judiciare stabilite pe baza lor sunt supuse regulilor de acordare a ajutorului public judiciar, nu se pune problema încălcării accesului la justiție.

19. Curtea a reținut că, potrivit art. 42 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, în situația în care justițiabilul nu poate face față cheltuielilor unui proces sau celor pe care le implică obținerea unor consultații juridice în vederea apărării unui drept ori interes legitim în justiție, acesta are posibilitatea de a obține scutiri, reduceri, amânări sau eșalonări de la plata taxelor judiciare de timbru, în condițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 327 din 25 aprilie 2008.

20. Totodată, Curtea a reținut că obligația plății taxelor judiciare de timbru în procedurile civile, pentru acțiunile introduse, nu poate fi privită ca o restricție a dreptului de acces la instanțele judecătorești, incompatibilă „*per se*” cu art. 6 paragraful 1 din Convenție, care consacră dreptul la un proces echitabil.

21. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să determine schimbarea acestei jurisprudențe, atât considerentele, cât și soluția deciziei menționate își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

22. În final, Curtea constată că autorul excepției din prezenta cauză critică neclaritatea art. 31 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 din perspectiva aplicării neuniforme a celor două teze de către instanțele de judecată. Curtea Constituțională nu are însă competența de a se pronunța asupra modului în care instanțele de judecată aplică legea, aceasta constituind atribuția exclusivă a instanțelor ce judecă în căile de atac hotărârile pronunțate de instanțele de fond.

23. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Nicolae Langa în Dosarul nr. 850/207/2018/a1 al Judecătoriei Slatina și constată că dispozițiile art. 31 alin. (3) teza a doua din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătoriei Slatina și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 7 octombrie 2021.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Cristina Cătălina Turcu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 755

din 4 noiembrie 2021

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3, ale art. 8 alin. (5) și ale art. 10 din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, precum și a legii, în ansamblul său

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Fabian Niculae	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Ioan-Sorin-Daniel Chiriazii.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 3, ale art. 8 alin. (5) și ale art. 10 din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, excepție ridicată de Banca Comercială Intesa Sanpaolo România — S.A. din București în Dosarul nr. 10.826/212/2019 al Judecătoria Constanța și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.647D/2019.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Președintele Curții dispune să se facă apelul și în Dosarul nr. 3.111D/2019, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 10 alin. (1) din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, excepție ridicată de Banca Comercială Intesa Sanpaolo România — S.A. din București în Dosarul nr. 1.512/212/2019/a1 al Judecătoria Constanța — Secția civilă.

4. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

5. Având în vedere obiectul excepției de neconstituționalitate din dosarele mai sus menționate, Curtea, din oficiu, pune în discuție conexarea Dosarului nr. 3.111D/2019 la Dosarul nr. 1.647D/2019.

6. Reprezentantul Ministerului Public este de acord cu conexarea cauzelor. Curtea, în temeiul dispozițiilor art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, dispune conexarea Dosarului nr. 3.111D/2019 la Dosarul nr. 1.647D/2019, care a fost primul înregistrat.

7. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate, arătând că există jurisprudență relevantă a instanței de contencios constituțional, respectiv Decizia nr. 93 din 28 februarie 2017 sau Decizia nr. 371 din 3 iunie 2021. Arată că legea reprezintă o aplicare a teoriei impreviziunii la

contractele de credit și că nu încalcă art. 15 din Constituție. De asemenea, se mai arată că dreptul de proprietate al instituției de credit nu este încălcat, întrucât nu cunoaște nicio limitare în condițiile teoriei impreviziunii.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, constată următoarele:

8. Prin Încheierea nr. 6.738 din 24 aprilie 2019, pronunțată în Dosarul nr. 10.826/212/2019, **Judecătoria Constanța — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 3, ale art. 8 alin. (5) și ale art. 10 din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite**, excepție invocată de Banca Comercială Intesa Sanpaolo România — S.A. din București într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații formulate în temeiul Legii nr. 77/2016.

9. Prin Încheierea nr. 10.554 din 22 iulie 2019, pronunțată în Dosarul nr. 1.512/212/2019/a1, **Judecătoria Constanța — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 10 alin. (1) din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite**, excepție invocată de Banca Comercială Intesa Sanpaolo România — S.A. din București într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații formulate în temeiul Legii nr. 77/2016.

10. **În motivarea excepției de neconstituționalitate se arată că prevederile criticate stabilesc dreptul debitorului de a i se stinge datoria față de bancă, fără acordul acesteia, prin darea în plată a imobilului ipotecat, banca fiind expropriată de dreptul său de creanță.**

11. Legea nr. 77/2016 apare ca o măsură de protecție/asistență socială care, potrivit art. 47 din Constituție, nu poate fi dispusă de statul român decât pe propria sa cheltuială, iar nu prin afectarea drepturilor patrimoniale și a intereselor unei persoane de drept privat. Astfel, nu se pot dispune aceste măsuri prin intervenția legislativă forțată a statului în cadrul unor raporturi contractuale între persoane de drept privat, prin încălcarea și restrângerea dreptului de proprietate al unei instituții de credit care desfășoară, în mod legal, activități comerciale în scopul obținerii de profit. Legea lasă la discreția debitorului restituirea sumelor datorate, fără a se face vreo distincție dacă are sau nu resursele materiale necesare rambursării creditului.

12. Prevederile legale criticate împiedică banca să își realizeze creanța prin valorificarea tuturor garanțiilor, atât reale, cât și personale, constituite de bunăvoie în favoarea sa de către debitor sau de terți garanți. Prin aceleași prevederi, statul nu a făcut decât să restrângă libertatea economică care reprezintă

un drept/o posibilitate al/a oricărei persoane de a exercita o activitate economică, aceasta fiind o regulă fundamentală a societății românești. Astfel, a reușit să o golească de toată substanța ei.

13. **Judecătoria Constanța — Secția civilă** apreciază că dispozițiile legale criticate nu aduc atingere prevederilor art. 15 alin. (2) din Constituție, având în vedere că acestea se aplică, în temeiul principiului activității legii civile, de la momentul intrării sale în vigoare până la momentul ieșirii sale din vigoare, inclusiv contractelor de credit aflate în curs de derulare la momentul intrării în vigoare a acesteia, ele având natura juridică a unor fapte aflate în curs de constituire — *facta pendentia*.

14. În schimb, dispozițiile normative criticate încalcă prevederile art. 44 din Constituție. În lipsa unor condiții suplimentare privitoare la situația materială precară a consumatorilor care ar putea intra în câmpul de aplicare al acestei legi și ar putea obține, prin dare în plată, deci prin novație cu schimbarea obiectului, fără acordul creditorului-profesionist, stingerea tuturor obligațiilor asumate printr-un contract de credit încheiat cu acesta, este încălcat dreptul de proprietate al profesionistului izvorât din contractul de credit, dacă datoria stinsă prin dare în plată este semnificativ mai mare decât valoarea imobilului cu privire la care se încheie actul juridic de dare în plată. Nu există, în acest sens, un raport de proporționalitate între scopul legitim urmărit prin adoptarea dispozițiilor legale criticate — echilibrarea riscurilor izvorând din contractul de credit, precum și din devalorizarea bunurilor imobile — și restrângerea dreptului de proprietate al profesionistului.

15. Se mai arată că nu sunt încălcate prevederile art. 21, ale art. 24 și nici cele art. 53 din Constituție. În ceea ce privește cel din urmă articol se arată că Legea nr. 77/2016 nu aduce atingere în mod substanțial nici libertății economice, nici restrângerii exercițiului unor drepturi sau libertăți, ingerința minimă produsă fiind justificată de scopul și de rațiunea reglementării.

16. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierile de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

17. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierile de sesizare, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

18. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

19. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** în Dosarul nr. 1.647D/2019 îl constituie prevederile art. 3, ale art. 8 alin. (5) și ale art. 10 din Legea nr. 77/2016, iar în Dosarul nr. 3.111D/2019 îl constituie prevederile art. 10 alin. (1) din Legea nr. 77/2016. Din motivarea excepției de neconstituționalitate rezultă că, în realitate, obiectul acesteia îl constituie prevederile art. 3, ale art. 8 alin. (5) și ale art. 10 din Legea nr. 77/2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 330 din

28 aprilie 2016, precum și ale legii, în ansamblul său. Prevederile legale criticate punctual au următorul cuprins:

— Art. 3: *„Prin derogare de la dispozițiile Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, consumatorul are dreptul de a i se stinge datoriile izvorâte din contractele de credit cu tot cu accesorii, fără costuri suplimentare, prin darea în plată a imobilului ipotecat în favoarea creditorului, dacă în termenul prevăzut la art. 5 alin. (3) părțile contractului de credit nu ajung la un alt acord.”*

— Art. 8 alin. (5): *„Dreptul de a cere instanței să constate stingerea datoriilor izvorâte din contractele de credit aparține și consumatorului care a fost supus unei executări silite a imobilului ipotecat, indiferent de titularul creanței, de stadiul în care se află ori de forma executării silite care se continuă contra debitorului.”*

— Art. 10: *„(1) La momentul încheierii contractului translativ de proprietate, respectiv de la data pronunțării hotărârii judecătorești definitive, potrivit prevederilor art. 8 sau, după caz, ale art. 9, va fi stinsă orice datorie a debitorului față de creditor, acesta din urmă neputând solicita sume de bani suplimentare.*

(2) De dispozițiile prezentului articol beneficiază și codebitorul sau fideiussorul care a garantat obligația debitorului principal.”

20. Curtea observă că, ulterior sesizării sale, dispozițiile art. 8 alin. (5) din Legea nr. 77/2016 au fost modificate prin Legea nr. 52/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 386 din 13 mai 2020. Având în vedere cele reținute prin Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011, Curtea urmează să analizeze dispozițiile legale criticate în redactarea anterioară modificării menționate, întrucât continuă să își producă efectele în cauză.

21. În opinia autoarei excepției de neconstituționalitate, aceste prevederi contravin dispozițiilor constituționale ale art. 1 alin. (5) privind obligativitatea respectării Constituției, a supremației sale și a legilor, ale art. 15 alin. (2) privind principiul neretroactivității legii civile, ale art. 21 — Accesul liber la justiție, ale art. 24 — Dreptul la apărare, ale art. 44 alin. (1)—(3) privind dreptul de proprietate privată, ale art. 45 — Libertatea economică, ale art. 47 — Nivelul de trai, ale art. 53 — Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, ale art. 135 — Economia și ale art. 136 alin. (5) privind inviolabilitatea proprietății private.

22. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că încheierea contractelor de credit între autorii excepției de neconstituționalitate și consumatori a fost realizată înaintea intrării în vigoare a noului Cod civil, respectiv 1 octombrie 2011. Autorii excepției invocă neconstituționalitatea art. 3 din Legea nr. 77/2016, fără să se raporteze, în mod distinct, așa cum a procedat Curtea în Decizia nr. 623 din 25 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 18 ianuarie 2017, la cele două ipoteze ale acestuia, respectiv ipoteza care vizează aplicabilitatea noului Cod civil [*Prin derogare de la dispozițiile Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare*] și ipoteza care vizează aplicabilitatea vechiului Cod civil. În aceste condiții, Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3 teza întâi din Legea nr. 77/2016 este inadmisibilă, deoarece se referă la ipoteza aplicării noului Cod civil.

23. În continuare, în ceea ce privește prevederile art. 3 teza a doua din Legea nr. 77/2016, Curtea observă că, în realitate, prin criticile formulate, autoarea excepției de neconstituționalitate contestă posibilitatea aplicării impreviziunii judiciare, ceea ce se constituie într-o critică adusă unei decizii de admitere, cu rezervă de interpretare, respectiv Decizia nr. 623 din 25 octombrie 2016 prin care Curtea a reținut că dispozițiile art. 11 teza întâi, raportate la dispozițiile art. 3 teza a doua, ale art. 4, 7 și 8 din Legea nr. 77/2016, sunt constituționale numai în măsura în care instanța judecătorească are posibilitatea și obligația de a verifica îndeplinirea condițiilor impreviziunii pentru fiecare contract de credit în parte.

24. În aceste condiții, din perspectiva prevederilor art. 29 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 3 teza a doua din Legea nr. 77/2016 urmează a fi respinsă ca inadmisibilă.

25. În ceea ce privește celelalte prevederi legale criticate, Curtea reține că a examinat (Decizia nr. 329 din 10 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 713 din 16 august 2018), din perspectiva jurisprudenței sale anterioare în materie, pretinsa contrarietate dintre principiile și dispozițiile constituționale invocate în susținerea prezentei excepții de neconstituționalitate, respectiv art. 1 alin. (5), art. 44, art. 47, art. 53, art. 135 și art. 136 alin. (5), pe de o parte, și celelalte dispoziții criticate din Legea nr. 77/2016, respectiv ale art. 8 alin. (5) și ale art. 10, pe de altă parte.

26. În ceea ce privește criticile formulate de către autoarea excepției din perspectiva respectării exigențelor impuse de art. 1 alin. (5) din Constituție și a principiilor subsumate acestuia, respectiv ale accesibilității, previzibilității și securității legii, Curtea a reiterat paragrafele 109—111 ale Deciziei nr. 623 din 25 octombrie 2016, în care a reținut, în esență, că aspectele invocate în legătură cu art. 1 alin. (5) din Constituție vizează, mai degrabă, chestiuni care țin de interpretarea sau aplicarea legii de către instanța judecătorească sau care se referă la corelarea dintre prevederi legale din acte normative diferite.

27. În ceea ce privește critica referitoare la încălcarea art. 15 alin. (2) din Constituție, Curtea a reținut că în Decizia nr. 623 din 25 octombrie 2016 a stabilit că, „indiferent de textul legal specific în baza căruia au fost încheiate contractele până la data de 1 octombrie 2011, ele se supun reglementării de drept comun, Codul civil din 1864, care, în mod evident, permitea aplicarea teoriei impreviziunii, în temeiul art. 969 și art. 970. Având în vedere că Legea nr. 77/2016 reprezintă o aplicare a teoriei impreviziunii la nivelul contractului de credit, prevederile acesteia nu retroactivează” (paragraful 115).

28. În ceea ce privește criticile formulate din perspectiva prevederilor art. 44 din Constituție și ale Primului Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sunt aplicabile considerentele din paragraful 128 al Deciziei nr. 623 din 25 octombrie 2016. Astfel, Curtea a reținut în jurisprudența sa (a se vedea Decizia nr. 270 din 7 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 554 din 28 iulie 2014, paragraful 19) că, potrivit art. 44 alin. (1) din Constituție, legiuitorul este în drept să stabilească conținutul și limitele dreptului de proprietate. De principiu, aceste limite au în vedere obiectul dreptului de proprietate și atributele acestuia și se instituie în vederea apărării intereselor sociale și economice generale sau pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale altor persoane, esențial fiind ca prin aceasta să nu fie anihilat complet dreptul de proprietate (în acest sens a se vedea și Decizia nr. 19 din 8 aprilie 1993, publicată în

Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 105 din 24 mai 1993). De asemenea, Curtea a statuat, prin Decizia nr. 59 din 17 februarie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 203 din 9 martie 2004, că, în temeiul art. 44 din Constituție, legiuitorul ordinar este competent a stabili cadrul juridic pentru exercitarea atributelor dreptului de proprietate, în accepțiunea principială conferită de Constituție, în așa fel încât să nu vină în coliziune cu interesele generale sau cu interesele particulare legitime ale altor subiecte de drept, instituind astfel niște limitări rezonabile în valorificarea acestuia, ca drept subiectiv garantat. Așadar, textul art. 44 din Constituție cuprinde expres în cadrul alin. (1) o dispoziție specială în temeiul căreia legiuitorul are competența de a stabili conținutul și limitele dreptului de proprietate, inclusiv prin introducerea unor limite vizând atributele dreptului de proprietate. În aceste condiții, Curtea a reținut că dreptul de proprietate nu este un drept absolut, ci poate fi supus anumitor limitări, potrivit art. 44 alin. (1) din Constituție; însă limitele dreptului de proprietate, indiferent de natura lor, nu se confundă cu însăși suprimarea dreptului de proprietate. Statul protejează dreptul de proprietate în condițiile exercitării sale cu bună-credință (a se vedea, *mutatis mutandis*, Decizia nr. 245 din 19 aprilie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 546 din 20 iulie 2016, paragrafele 59 și 60). Dreptul de proprietate al instituțiilor de credit nu cunoaște nicio limitare în condițiile impreviziunii, adaptarea/încetarea contractelor neînsemnând nici măcar limitarea dreptului de proprietate.

29. Cu referire specifică la prevederile art. 8 alin. (5) din Legea nr. 77/2016, Curtea a statuat că se impune reiterarea paragrafelor 196—199 din Decizia nr. 806 din 7 decembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 413 din 15 mai 2018. Astfel, Curtea a reținut că, pentru o înțelegere clară a acestui text, se impune analiza sa în contextul mai larg al art. 8 din Legea nr. 77/2016 în integralitatea lui. Alin. (1) al art. 8 din Legea nr. 77/2016 instituie un remediu judiciar de drept civil specific Legii nr. 77/2016, respectiv dreptul de a cere instanței să pronunțe o hotărâre prin care să se constate stingerea obligațiilor născute din contractul de credit ipotecar și să se transmită dreptul de proprietate către creditor. Art. 8 alin. (1) din Legea nr. 77/2016 mai reglementează, deopotrivă, două aspecte cu referire la acest remediu judiciar.

30. În primul rând, dreptul debitorului de a cere instanței să pronunțe o hotărâre prin care să se constate stingerea obligațiilor născute din contractul de credit ipotecar și să se transmită dreptul de proprietate către creditor are o natură subsidiară, adică poate fi exercitat numai în situația în care creditorul nu se conformează dispozițiilor prevăzute de Legea nr. 77/2016. Așadar, debitorul își poate exercita dreptul menționat: 1) în situația în care creditorul nu procedează, potrivit art. 5 alin. (2) și (4) din Legea nr. 77/2016, la încheierea actului translativ de proprietate, prin care se stinge orice datorie a debitorului constând în principal, dobânzi și penalități izvorând din contractul de credit ipotecar sau/și 2) în situația reglementată de art. 7 alin. (6) din Legea nr. 77/2016, în care, în termen de 10 zile de la data respingerii definitive a contestației formulate potrivit art. 7 din legea menționată, creditorul nu se prezintă, în conformitate cu notificarea prealabilă a debitorului, la notarul public indicat în cuprinsul acesteia, în vederea semnării actului de dare în plată.

31. În al doilea rând, art. 8 alin. (1) din Legea nr. 77/2016 îl indică pe titularul dreptului de a recurge la acest remediu judiciar specific, respectiv debitorul. Prevederile art. 8 alin. (5) din Legea

nr. 77/2016 reprezintă, la rândul lor, o clarificare a sferei titularului dreptului de a recurge la remediul judiciar specific instituit de art. 8 alin. (1) din Legea nr. 77/2016. Astfel, dacă art. 8 alin. (1) din Legea nr. 77/2016 nu face decât să se refere la categoria generală a debitorului, art. 8 alin. (5) din Legea nr. 77/2016 se referă la o anumită categorie specifică de titulari ai acestui drept la acțiune, respectiv consumatorul care a fost supus unei executări silite a imobilului ipotecat. Cu alte cuvinte, legiuitorul a specificat, în mod expres, o anumită categorie de titulari ai remediului judiciar specific instituit de art. 8 al Legii nr. 77/2016 — consumatorul care a fost supus unei executări silite a imobilului ipotecat. În sfârșit, în scopul clarificării sferei titularului dreptului la introducerea acțiunii instituite de art. 8 alin. (1) din Legea nr. 77/2016, art. 8 alin. (5) al acesteia dispune că acel consumator care a fost supus unei executări silite a imobilului ipotecat poate formula această acțiune, indiferent de titularul creanței, de stadiul în care se află ori de forma executării silite care se continuă contra sa.

32. Rezultă că, în soluționarea acțiunii în constatare instituite de art. 8 al Legii nr. 77/2016, deci inclusiv a celei formulate de către consumatorul care a fost supus executării silite a imobilului ipotecat, instanța judecătorească va aplica în mod obligatoriu teoria impreviziunii. O asemenea concluzie este, de altfel, reținută și în paragraful 123 al Deciziei nr. 623 din 25 octombrie 2016, în care Curtea a subliniat că instanța judecătorească poate aprecia cu privire la îndeplinirea condițiilor privind existența impreviziunii și în faza executării silite. În urma procesului de aplicare, inclusiv în faza executării silite, a teoriei impreviziunii, instanța judecătorească, potrivit considerentelor de la paragraful 121 al deciziei antereferte, va pronunța o hotărâre prin care va dispune fie adaptarea contractului în forma pe care o decide, fie încetarea sa.

33. Cu referire la criticile dispozițiilor Legii nr. 77/2016 formulate din perspectiva prevederilor art. 135 și ale art. 136 alin. (5) din Constituție, Curtea a reiterat că, în Decizia nr. 35 din

19 ianuarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 342 din 10 mai 2017 (paragraful 65), a stabilit că însuși textul art. 45 din Constituție dispune că accesul liber al persoanei la o activitate economică, libera inițiativă și exercitarea acestora sunt garantate în condițiile legii. Or dispozițiile criticate din Legea nr. 77/2016 se pot încadra în această categorie — în condițiile legii —, legiuitorul constituant însuși acordându-i legiuitorului ordinar prerogativa de a stabili condițiile exercitării accesului liber al persoanei la o activitate economică, precum și pe cel al liberei inițiative. De altfel, Curtea Constituțională a stabilit în Decizia nr. 282 din 8 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 530 din 16 iulie 2014, că „principiul libertății economice nu este un drept absolut al persoanei, ci este condiționat de respectarea limitelor stabilite de lege, limite ce urmăresc asigurarea unei anumite discipline economice ori protejarea unor interese generale, precum și asigurarea respectării drepturilor și intereselor legitime ale tuturor”.

34. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să determine reconsiderarea jurisprudenței Curții, atât soluția, cât și considerentele cuprinse în deciziile menționate își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

35. Cu privire la criticile formulate din perspectiva prevederilor art. 53 din Constituție, Curtea reține că aceste dispoziții nu au incidență în cauza de față.

36. Curtea mai reține că revine instanțelor de judecată competența de a stabili cadrul procesual în care se soluționează litigiul dedus judecătii, în funcție de stadiul derulării contractului de credit și de data încheierii acestuia, aplicând în mod corespunzător dispozițiile legale specifice fiecărei faze procesuale în parte, împreună cu jurisprudența Curții Constituționale asociată acestora (a se vedea Decizia nr. 39 din 30 ianuarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 772 din 7 septembrie 2018, paragraful 256).

37. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3 din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, excepție ridicată de Banca Comercială Intesa Sanpaolo România — S.A. din București în Dosarul nr. 10.826/212/2019 al Judecătorei Constanța — Secția civilă.

2. Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de aceeași parte în dosarele nr. 10.826/212/2019 și nr. 1.512/212/2019/a1 ale Judecătorei Constanța — Secția civilă și constată că prevederile art. 8 alin. (5) și ale art. 10 din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, precum și legea, în ansamblul său, sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătorei Constanța — Secția civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Pronunțată în ședința din data de 4 noiembrie 2021.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Fabian Niculae

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 38

din 27 ianuarie 2022

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 lit. a) din Legea nr. 55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, astfel cum au fost modificate prin art. I pct. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 192/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, precum și pentru modificarea lit. a) a art. 7 din Legea nr. 81/2018 privind reglementarea activității de telemuncă și a Legii nr. 55/2020, în ansamblul său

Mona-Maria Pivniceru	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Simina Popescu-Marin	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Ioan-Sorin-Daniel Chiriazii.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. I pct. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 192/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, precum și pentru modificarea lit. a) a art. 7 din Legea nr. 81/2018 privind reglementarea activității de telemuncă și ale Legii nr. 55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, excepție ridicată de Adrian Samuilă Rusu în Dosarul nr. 309/33/2021 al Curții de Apel Cluj — Secția a III-a contencios administrativ și fiscal și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 2.612D/2021.

2. La apelul nominal lipsesc părțile. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Magistratul-asistent referă asupra cauzei și arată că autorul excepției a comunicat la dosar note scrise prin care invocă, în esență, încălcarea art. 26 și a art. 53 din Constituție și solicită admiterea criticilor de neconstituționalitate.

4. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate, sens în care arată că extinderea obligației de a purta mască de protecție nu intră în sfera de protecție primară a drepturilor și libertăților fundamentale și, prin urmare, nu se încalcă dispozițiile art. 53 din Constituție.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

5. Prin Încheierea din 28 iunie 2021, pronunțată în Dosarul nr. 309/33/2021, **Curtea de Apel Cluj — Secția a III-a contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. I pct. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 192/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, precum și pentru modificarea lit. a) a art. 7 din Legea nr. 81/2018 privind reglementarea activității de telemuncă și ale Legii nr. 55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și**

combaterea efectelor pandemiei de COVID-19. Excepția a fost ridicată de Adrian Samuilă Rusu într-o cauză având ca obiect anularea unui act administrativ cu caracter normativ — Hotărârea Guvernului nr. 3/2021 privind prelungirea stării de alertă pe teritoriul României începând cu data de 13 ianuarie 2021, precum și stabilirea măsurilor care se aplică pe durata acesteia pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19.

6. În motivarea excepției de neconstituționalitate autorul acesteia susține, în esență, că măsura obligativității purtării măștii de protecție contravine art. 53 din Constituție, nefiind stabilită prin lege. Prin obligativitatea purtării unui dispozitiv medical (masca de protecție) contrar firii umane, toți cetățenii, majoritatea sănătoși (peste 99% din populație) sunt supuși la un tratament inuman și degradant. Se arată că o persoană sănătoasă (starea de sănătate fiind prezumată) care nu poartă mască — dispozitiv care, în opinia autorului, nu are niciun efect împotriva transmiterii unui virus respirator de dimensiuni foarte mici — nu are cum să încalce drepturile și libertățile altora, sancționarea acesteia fiind contrară dispozițiilor art. 26 din Constituție. În raport cu art. 29, 30 și 34 din Constituție, se consideră că măsurile în domeniul sănătății se dispun doar prin lege, nu și prin ordonanță de urgență a Guvernului, că obligativitatea purtării măștii în spațiile publice este o măsură aberantă, nocivă și contrară ființei umane, că măștile sunt dispozitive medicale și că, dacă nu sunt utilizate corect, nu folosesc la nimic. Acoperirea de durată a suprafeței cutanate faciale poate conduce la afecțiuni ale căilor respiratorii și afectează sănătatea fizică, deoarece împiedică oxigenarea creierului, și prevenirea oricărei afecțiuni, în special a uneia respiratorii, se face prin întărirea imunității printr-un stil de viață normal, o alimentație corectă, mișcare, expunere moderată la soare și viața în mijlocul naturii.

7. Autorul invocă, de asemenea, art. 35 din Constituție, Convenția de la Oviedo, art. 2 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, considerând că garanția oferită de acestea este destinată, în esență, a asigura dezvoltarea fără ingerințe externe a personalității fiecărui individ în raport cu semenii săi, și arată că „Tribunalul administrativ din Strasbourg, printr-o hotărâre din 8 iulie 2020”, a concluzionat asupra îngrădirilor, în sensul că alegerile făcute cu privire la apariția pe care o persoană dorește a o avea, în spațiul public și în cel privat, țin de modul în care persoana ține să își exprime personalitatea.

8. Referitor la neconstituționalitatea Legii nr. 55/2020 în raport cu prevederile art. 16 alin. (1), art. 22, art. 26, art. 29 alin. (2), art. 30, art. 34, art. 35, art. 53 și art. 93 din Constituție se apreciază, în esență, că prelungirea stării de alertă și restrângerea exercitării unor drepturi sau libertăți fundamentale prin acte infraconstituționale sunt contrare Constituției. Se arată

că starea de urgență poate fi instituită doar de Președinte, printr-un decret ce este contrasemnat de către prim-ministru, iar măsurile propuse trebuie aprobate de Parlament, art. 53 din Constituție reglementând cazurile în care se justifică restrângerea exercițiului unor drepturi și libertăți. Aceste cazuri justifică și instituirea stării de urgență, în lipsa lor, neimpunându-se nici instituirea stării de urgență, iar, fără o stare de urgență, nu există nici nevoia restricționării unor drepturi și libertăți fundamentale.

9. Constituția este contractul social valabil în timpul pandemiilor și al altor catastrofe naturale și niciun argument de oportunitate nu poate fi invocat pentru încălcarea ordinii constituționale, iar garanțiile constituționale referitoare la exercițiul libertăților cetățenești trebuie raportate la regulile și principiile democrației, astfel cum sunt consacrate de Constituție. Aceste argumente se aplică și în ceea ce privește starea de asediu, ele nu privesc starea de alertă la care Constituția nu se referă, dar care a fost reglementată printr-o lege specială. În consecință, regimul stării de alertă nu poate include restricționările posibile doar în cazul stării de urgență și al stării de asediu, mai ales dacă se dorește ca procedura de adoptare să fie alta, și anume una care oferă puteri sporite executivului în dauna legislativului. Astfel, Legea nr. 55/2020 este integral neconstituțională pentru că are ca obiect instituirea/transpunerea unui regim excepțional — starea de alertă — care permite limitarea drepturilor și libertăților fundamentale în situații neprevăzute de Constituție.

10. Analizând noțiunile *stare de urgență* și *stare de alertă*, se arată că doar starea de urgență este prevăzută de Constituție, iar art. 93 și art. 53 din Legea fundamentală nu pot fi despărțite, deoarece limitarea exercițiului drepturilor și libertăților prevăzute de Constituție poate avea loc numai prin lege (organică) și numai în cazul instituirii stării de urgență sau de asediu. Or, Legea nr. 55/2020 acordă stării de alertă același conținut normativ, subsumat acelorași premise factive cu cele ale stării de urgență, iar reglementarea derogatorie a unei instituții constituționale sub o denumire diferită printr-o lege infraconstituțională, cu consecința sustragerii de la garanțiile stabilite de Constituție, este inadmisibilă. Din moment ce în Legea fundamentală sunt prevăzute doar starea de urgență și starea de asediu, consecința principală a acestor situații fiind posibilitatea limitării exercițiului unor drepturi și libertăți, alte situații cum ar fi starea de alertă, adoptată de legiuitorul infraconstituțional, nu pot justifica limitarea exercițiului unor drepturi și libertăți, deoarece pe fond nu ar mai exista nicio diferență între regimurile speciale prevăzute de Constituție și cele neprevăzute de aceasta. În condițiile în care excepțiile, inclusiv cele constituționale, sunt de strictă interpretare, prin legi organice se pot restrânge în mod excepțional drepturi și libertăți, dar nu se pot institui regimuri de excepție având în conținut asemenea restrângeri. Starea de alertă este apreciată a fi necesară pentru prevenirea ajungerii la starea de urgență sau a facilita trecerea de la starea de urgență la normalitate deplină printr-o gestiune postcriză adecvată. Astfel, starea de alertă trebuie instituită și administrată în condițiile legislației existente, conformă cu standardele constituționale care circumscriu normalitatea, Constituția permițând sancționarea drepturilor civile doar în cazul stării de urgență/asediu. Altfel, starea de alertă ar fi doar o stare de urgență, sub o altă denumire. Se apreciază că limitarea drepturilor și libertăților prevăzute de Constituție poate avea loc doar printr-o lege organică și doar în cazul instituirii stării de urgență/asediu. În cazul în care nu s-a instituit starea de urgență/asediu, prin lege nu poate fi restrâns decât exercițiul drepturilor și libertăților care își au izvorul în legislația infraconstituțională.

11. Autorul consideră că limitarea drepturilor fundamentale nu se poate realiza printr-o ordonanță a Guvernului (simplă sau de urgență), printr-un decret prezidențial sau printr-o hotărâre a Guvernului, iar Legea nr. 136/2020 privind instituirea unor măsuri în domeniul sănătății publice în situații de risc

epidemiologic și biologic nu poate fi izvor pentru instituții administrative cum ar fi prefecturile sau Comitetul Național pentru Situații de Urgență de a interzice, fie și numai indirect, liberul exercițiu al unor drepturi fundamentale, atât timp cât aceasta nu a stabilit în mod neechivoc asemenea interdicții. Astfel, se apreciază că Legea nr. 55/2020, care abilitază puterea executivă (Guvernul și instituțiile subordonate acestuia) să stabilească norme din categoria celor a căror adoptare intră în competența exclusivă a puterii legislative, este neconstituțională. Faptul că abilitarea este sistemică (cu caracter general), iar nu pentru situații și pe durate precis specificate, constituie o circumstanță agravantă în stabilirea caracterului integral neconstituțional al acestei legi.

12. Totodată, prelungirea stării de alertă prin acte administrative emise de Guvern dincolo de durata legală de 60 de zile nu poate fi tratată ca o încălcare a legii, ci ca o intrare deliberată a executivului pe terenul competenței legislativului, hotărârile Guvernului în cauză devalând voința puterii executive de a legifera în locul și împotriva puterii legislative. Dacă, prin absurd, s-ar considera că exercițiul drepturilor și libertăților cetățenești poate fi restrâns și în afara stării de urgență sau de asediu, nu se poate accepta ca această restrângere să se realizeze altfel decât prin lege (deci nu printr-o hotărâre a Guvernului) și pe o durată maximă de 60 de zile. Prin ordonanță de urgență a Guvernului nu se pot limita drepturi și libertăți cetățenești. Dacă se doresc astfel de limitări, Guvernul are la dispoziție inițiativa legislativă, care va fi analizată de Parlament în procedura de urgență, dar și aceasta doar în ipoteza în care este instituită starea de urgență.

13. Prin art. 13 din Legea nr. 55/2020, Parlamentul a delegat ministrului sănătății și ministrului afacerilor interne competența de a institui prin ordin comun obligativitatea purtării măștii de protecție în spații publice (închise), spații comerciale, mijloace de transport în comun și la locul de muncă; or, în acest caz, suntem în prezența unor restrângeri ale unor libertăți, ceea ce contravine art. 53 din Constituție. Similar se procedează și în privința limitării dreptului de a părăsi domiciliul sau de a circula în spațiul public, a orarului de funcționare al magazinelor, restaurantelor și sălilor de sport, toate acestea aducând atingere inclusiv dreptului la muncă al salariaților acestora. Astfel, în măsura în care Legea nr. 55/2020 abilitază puterea executivă să adopte acte normative care limitează drepturi și libertăți fundamentale, drepturi și libertăți ce nu pot fi limitate prin ordonanțe ale Guvernului, legea în ansamblul său este neconstituțională. Pornind de la forma inițială a Legii nr. 55/2020, în care instituirea stării de alertă este supusă încuviințării Parlamentului dacă se aplică în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale, se apreciază că se aduce atingere noțiunii de „stat unitar” în măsura în care starea de alertă se instituie doar pe o parte a teritoriului național, cetățenii rezidenți din acel teritoriu având limitate drepturi și libertăți printr-un act administrativ, în timp ce ceilalți cetățeni își păstrează garanția constituțională potrivit căreia drepturile și libertățile lor nu pot fi limitate decât prin lege, deci doar de Parlament. Astfel, se ajunge la o inegalitate a cetățenilor în fața legii. Nu poate fi exclusă situația ca, ori de câte ori un guvern va dori să restrângă drepturi și libertăți, să ia ca pretext orice accident natural pentru a institui, prin hotărâre sau act administrativ inferior, potrivit Legii nr. 55/2020, starea de alertă, iar astfel de acte administrative, odată atacate la instanța de contencios administrativ, vor fi validate, deoarece au fost emise în aplicarea legii sau pentru organizarea aplicării acesteia. Autorul consideră că dorința din spatele Legii nr. 55/2020 este aceea de a institui un regim juridic care să deroge de la ordinea stabilită prin Constituție; or, ordinea impusă de Legea nr. 55/2020, afectând echilibrul constituțional al puterilor, are caracter paraconstituțional, iar legea este neconstituțională în întregime, măsurile luate în baza sa și sancțiunile aplicate fiind nule.

14. **Curtea de Apel Cluj — Secția a III-a contencios administrativ și fiscal** consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Reține că instituția stării de alertă este o creație exclusivă a legiuitorului, în temeiul prerogativelor sale de legiferare, dispozițiile Legii nr. 55/2020 nefiind contrare art. 53 din Constituție, acestea fiind reglementate în scopul prevenirii și combaterii efectelor pandemiei de COVID-19. Intervenția autorităților în contextul pandemic actual pentru protejarea dreptului la viață, la integritate fizică și la ocrotirea sănătății depășește cadrul obișnuit prin care acestea acționează pentru apărarea sănătății publice prin ansamblul măsurilor care se impun a fi implementate rapid pentru a preveni și combate efectele pandemiei, iar măsura în care restrângerile dispuse prin hotărârile Guvernului respectă sau nu exigențele alin. (2) al art. 53 din Constituție se poate analiza de către instanța învestită cu acțiunea în anularea actului administrativ [art. 126 alin. (6) din Constituție].

15. Instanța invocă jurisprudența Curții Constituționale (Decizia nr. 351 din 7 mai 2015, paragraful 24) și reține că prin art. I pct. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 192/2020 s-a modificat art. 13 din Legea nr. 55/2020 în sensul că s-a extins obligativitatea purtării măștii de protecție în toate spațiile publice (anterior, obligativitatea existând doar pentru spațiile publice închise). Instanța consideră că, la momentul actual, măsura contestată nu poate fi apreciată ca afectând drepturile și libertățile prevăzute de Constituție. Astfel, instanța apreciază că pandemia cu care omenirea se confruntă este fără precedent — cel puțin o situație comparabilă putând fi dată de gripa spaniolă ce a debutat în timpul Primului Război Mondial —, iar în decursul anului care s-a scurs de la debutul acesteia comunitatea științifică internațională nu a ajuns la un consens cu privire la chestiuni extrem de importante, cum ar fi modalitățile efective de transmitere a virusului, motivele pentru care există persoane care nu sunt afectate deloc de virus și persoane care decedază în urma îmbolnăvirii, modalitățile de reinfectare, timpii necesari dobândirii unei eventuale imunități și durata menținerii acesteia, potențiale efecte pe termen lung ale contractării virusului etc. Prin urmare, la momentul actual, nu se cunoaște nimic sigur despre acest virus, noi ipoteze apărând în fiecare zi, aspect recunoscut implicit și de reclamant prin trimiterea la lipsa existenței unor studii serioase, nici acesta și posibil încă nimeni în acest moment neputând trimite la vreun studiu cert în acest domeniu. Măsurile pentru creșterea capacității de răspuns, asigurarea rezilienței comunităților și diminuarea impactului tipului de risc necesar a fi aplicate, condițiile concrete de aplicare și destinatarii acestor măsuri sunt într-o permanentă modificare și adaptare pentru a asigura cât mai eficace posibil protecția comunității și implicit a individului, indiferent de opțiunea acestuia cu privire la această situație. Cât timp în raport cu evoluția tehnologică din prezent nu ar putea fi aplicate măsuri din urmă cu mai bine de 100 de ani, neexistând nicio certitudine în ceea ce privește măsurile care ar putea fi adoptate pentru combaterea pandemiei, instanța nu poate să aprecieze ce s-ar fi întâmplat dacă măsurile criticate nu ar fi fost adoptate, să substituie aprecierea făcută de organele statului abilitate să ia măsuri de combatere a transmiterii virusului SARS-CoV-2 cu propria apreciere ori să valideze eventualele măsuri promovate de particulari asupra modului de răspuns. Totodată, trebuie notat că măsurile dispuse de autorități au intervenit treptat pe fondul unei creșteri certe a numărului de cazuri de persoane infectate cu virusul SARS-CoV-2, iar odată cu diminuarea numărului de cazuri au fost modificate/inlăturate. Or, trebuie să se accepte că, astfel cum există posibilitatea ca aceste măsuri să fie inutile față de stoparea răspândirii virusului, există totuși și cea ca răspândirea să fi fost accentuată prin neluarea acestor măsuri.

16. Având în vedere că nu se cunoaște în detaliu modalitatea de răspândire a virusului, nu este exclus ca acesta să se poată

transmite și în aer liber, acolo unde există o densitate mai mare de oameni, prin urmare măsura purtării măștii în aer liber nu apare ca fiind cu totul nejustificată și nu poate fi apreciată ca afectând drepturi și libertăți prevăzute de Constituție, existând reglementări cu privire la modul de purtare a acesteia pentru a nu dăuna sănătății (Ordinul ministrului sănătății și al ministrului afacerilor interne nr. 874/2020 privind instituirea obligativității purtării măștii de protecție, a triajului epidemiologic și dezinfectarea obligatorie a mâinilor pentru prevenirea contaminării cu virusul SARS-CoV-2 pe durata stării de alertă).

17. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

18. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, notele scrise depuse de autorul excepției de neconstituționalitate, concluziile procurorului, prevederile legale criticate, raportate la dispozițiile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

19. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

20. **Obiectul excepției de neconstituționalitate**, astfel cum rezultă din dispozitivul încheierii de sesizare, îl constituie prevederile art. I pct. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 192/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, precum și pentru modificarea lit. a) a art. 7 din Legea nr. 81/2018 privind reglementarea activității de telemuncă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1042 din 6 noiembrie 2020, și ale Legii nr. 55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 396 din 15 mai 2020.

21. Curtea observă că art. I pct. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 192/2020 modifică art. 13 lit. a) din Legea nr. 55/2020. Potrivit art. 62 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, dispozițiile de modificare și de completare se încorporează, de la data intrării lor în vigoare, în actul de bază, identificându-se cu acesta.

22. În consecință, Curtea reține că **obiectul excepției** îl constituie dispozițiile art. 13 lit. a) din Legea nr. 55/2020, astfel cum au fost modificate prin art. I pct. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 192/2020, și Legea nr. 55/2020, în ansamblul său. Prevederile art. 13 lit. a) din Legea nr. 55/2020 au următorul cuprins: „*Pe durata stării de alertă, prin ordin comun al ministrului sănătății și ministrului afacerilor interne se poate institui:*

a) *obligativitatea purtării măștii de protecție în spațiile publice, spațiile comerciale, mijloacele de transport în comun și la locul de muncă;*”

23. În opinia autorului excepției, prevederile de lege criticate contravin dispozițiilor din Constituție cuprinse în art. 16 alin. (1) privind egalitatea în drepturi, art. 22 privind dreptul la viață, integritate fizică și psihică, art. 26 privind viața intimă, familială și privată, art. 29 alin. (2) privind libertatea conștiinței, art. 30 privind libertatea de exprimare, art. 34 privind dreptul la ocrotirea sănătății, art. 35 privind dreptul la mediu sănătos, art. 53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți și art. 93 privind măsuri excepționale.

24. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că, în jurisprudența sa, a mai analizat critici de neconstituționalitate similare celor formulate în prezenta cauză (a se vedea, spre exemplu, Decizia nr. 381 din 8 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 836 din 1 septembrie 2021, Decizia nr. 391 din 8 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 719 din 22 iulie 2021, Decizia nr. 392 din 8 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 688 din 12 iulie 2021, Decizia nr. 416 din 10 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 814 din 25 august 2021, Decizia nr. 13 din 18 ianuarie 2022, nepublicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, până la data pronunțării prezentei decizii).

25. Astfel, Curtea a reținut că măsura purtării măștii de protecție face parte din ansamblul măsurilor reglementate de Legea nr. 55/2020 în vederea prevenirii și combaterii efectelor pandemiei de COVID-19, stabilite de legiuitor, având în vedere situația de o gravitate excepțională generată de răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2 și consecințele negative asupra sănătății publice.

26. În condițiile în care amploarea, evoluția pandemiei, precum și insuficiența și/sau inadecvarea capabilităților de răspuns față de acest fenomen impun concentrarea tuturor eforturilor și adoptarea tuturor măsurilor pentru a combate efectele pandemiei de COVID-19, instituirea obligativității purtării măștii de protecție constituie o măsură justificată și necesară pentru protejarea dreptului la viață și la sănătate al persoanelor.

27. Curtea a observat că dispozițiile art. 13 lit. a) din Legea nr. 55/2020, astfel cum au fost modificate prin art. 1 pct. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 192/2020, stabilesc în mod clar condițiile în care poate fi instituită obligația de a purta masca de protecție, precizând spațiile — „în spațiile publice, spațiile comerciale, mijloacele de transport în comun și la locul de muncă” — și durata pentru care această obligație poate fi impusă — „pe durata stării de alertă”. De asemenea, întrucât nu operează nicio distincție între diferitele categorii de persoane, textul de lege are aplicabilitate generală.

28. Desigur că, în situații justificate în mod obiectiv de starea sănătății anumitor persoane, dovedite prin acte medicale, legiuitorul poate și trebuie să prevadă modalitatea în care persoanele aflate în astfel de situații vor fi exceptate de la obligația de a purta mască de protecție. Dispozițiile art. 13 lit. a) din Legea nr. 55/2020 nu interzic însă astfel de excepții, ci lasă în sarcina ministrului sănătății și a ministrului afacerilor interne reglementarea condițiilor concrete în care, în funcție de contextul avut în vedere, se va implementa măsura obligatorie a purtării măștii de protecție.

29. În ceea ce privește critica de neconstituționalitate referitoare la încălcarea art. 26 din Constituție, Curtea reține că dreptul constituțional la viață intimă, familială și privată presupune libertatea persoanei de a dispune de ea însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri. Altfel spus, prevederile constituționale ale art. 26 vizează libertatea de care dispune omul de a se manifesta fizic și de a lua decizii referitoare la corpul său atât timp cât nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri. Prin urmare, acest drept nu are un caracter absolut, limitele sale fiind modelate de criteriile de ordine publică și bune moravuri ale societății, de aria de extindere și gradul de protecție ale drepturilor și libertăților altora surprinse într-un anumit moment istoric. Or, în contextul pandemiei de COVID-19, imperativul protecției dreptului la sănătate și la viață a dobândit noi dimensiuni. În acest context istoric aparte, marcat de largă și rapidă răspândire a unui virus cu efecte grave asupra sănătății persoanelor, obligația de a purta masca de protecție în vederea prevenirii transmiterii ori contractării virusului SARS-CoV-2 se circumscrie textului constituțional care consacră libertatea persoanei de a dispune de ea însăși în limitele impuse de imperativul respectării drepturilor celorlalți.

30. Aceste considerente răspund și criticilor referitoare la pretinsa încălcare a dispozițiilor constituționale privind dreptul la ocrotirea sănătății, prevăzut de art. 34 din Legea fundamentală.

31. De asemenea, purtarea obligatorie a măștii de protecție nu poate fi echivalată cu o intervenție medicală asupra corpului persoanei în sensul art. 1 lit. d) din Legea drepturilor pacientului nr. 46/2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 51 din 29 ianuarie 2003, care prevede că „*prin intervenție medicală se înțelege orice examinare, tratament sau alt act medical în scop de diagnostic preventiv, terapeutic ori de reabilitare*”.

32. Curtea constată că instituirea obligației de a purta masca de protecție nu se circumscrie conținutului normativ al dispozițiilor art. 29 alin. (2), ale art. 30 și ale art. 35 din Legea fundamentală, astfel că, în raport cu criticile formulate, invocarea acestor dispoziții constituționale este lipsită de relevanță în cauză.

33. În același timp, Curtea constată că modificarea art. 13 lit. a) din Legea nr. 55/2020 prin dispozițiile art. 1 pct. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 192/2020, în sensul extinderii cu privire la toate spațiile publice a obligației de purtare a măștii de protecție, astfel cum a fost stabilită prin lege, nu echivalează cu restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți fundamentale și, prin urmare, dispozițiile art. 53 din Constituție nu sunt incidente în cauză.

34. Referitor la criticile de neconstituționalitate aduse Legii nr. 55/2020, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că acest act normativ a fost adoptat în considerarea necesității instituirii, inclusiv la nivel legislativ, a unor mecanisme care să protejeze, în mod adecvat și cu prioritate, drepturile convenționale, unionale și constituționale la viață, la integritate fizică și la ocrotirea sănătății și având în vedere obligația instituită de Legea fundamentală în sarcina statului de a lua măsuri pentru asigurarea igienei și a sănătății publice a cetățenilor.

35. Curtea a reținut că Legea nr. 55/2020 constituie un act normativ-cadru care stabilește principiile de bază ale instituirii stării de alertă, prevăzând, cu titlu general, măsurile ce pot fi dispuse în cadrul acesteia, în vederea atingerii obiectivelor mai sus arătate. Aceste măsuri, astfel cum se arată, în mod expres, la art. 4 alin. (1) din Legea nr. 55/2020, sunt adoptate în aplicarea legii analizate de către Guvern prin hotărâre, la propunerea ministrului afacerilor interne, pentru o perioadă de cel mult 30 de zile, starea de alertă putând fi prelungită, pentru motive temeinice, pentru cel mult 30 de zile. Această manieră de reglementare denotă intenția legiuitorului de a crea un cadru legal pentru implementarea măsurilor cu caracter administrativ necesare și adecvate particularităților crizei epidemiologice existente și evoluției acesteia în fiecare perioadă de timp. Aceste necesități de reglementare nu puteau fi, în mod evident, anticipate la data elaborării Legii nr. 55/2020 și nici prevăzute, în mod expres, în cuprinsul acestei legi, având în vedere caracterul lor variabil, imprevizibil. Cu toate acestea, legea analizată prevede, în mod expres, procedura de instituire și de prelungire a stării de alertă, măsurile care pot fi dispuse pe parcursul acesteia, perioadele de timp pentru care pot fi luate și prelungite astfel de măsuri, condițiile implementării lor, precum și autoritățile și instituțiile statale implicate, neputându-se susține că actul normativ analizat, contrar principiului legalității, prevede măsuri descriptive, lipsite de claritate, precizie și previzibilitate, astfel cum susține autorul excepției.

36. Așa fiind și având în vedere natura legii, pe de o parte, și a hotărârii Guvernului, pe de altă parte, legiuitorul a prevăzut ca instituirea stării de alertă — în sensul aplicării dispozițiilor Legii nr. 55/2020 pe întreg teritoriul țării sau doar pe teritoriul unor unități administrativ-teritoriale, după caz — să fie făcută prin hotărâre a Guvernului. Cu privire la acest aspect, prin Decizia nr. 457 din 25 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 578 din 1 iulie 2020, paragraful 42,

Curtea a reținut că hotărârile Guvernului sunt acte administrative normative sau individuale, expresie a competenței originare a Guvernului, prevăzută în Constituție, tipică pentru rolul acestuia de autoritate publică a puterii executive. S-a arătat, totodată, că organizarea executării legilor pe calea hotărârilor este un atribut exclusiv al Guvernului și că, potrivit regimului său constituțional, hotărârea Guvernului intervine atunci când executarea unor prevederi ale legii reclamă stabilirea de măsuri sau reguli subsecvente. Prin urmare, Curtea a reținut că hotărârile Guvernului se adoptă întotdeauna pe baza și în vederea executării legilor, urmărind punerea în aplicare sau ducerea la îndeplinire a acestora.

37. Curtea a mai reținut că, drept urmare a pronunțării Deciziei nr. 457 din 25 iunie 2020, precitată, hotărârile Guvernului prin care se instituie starea de alertă, pe întreg teritoriul țării sau doar pe teritoriul unor unități administrativ-teritoriale, nu mai sunt supuse încuviințării Parlamentului, acest mecanism fiind în acord cu dispozițiile Legii fundamentale.

38. În ceea ce privește critica de neconstituționalitate conform căreia dispozițiile Legii nr. 55/2020 permit Guvernului să limiteze exercitarea unor drepturi și libertăți fundamentale prin adoptarea de hotărâri de instituire și de prelungire a stării de alertă, conform art. 4 alin. (1) din cuprinsul acestei legi, Curtea a reținut că, prin natura lor, măsurile adoptate în perioada stării de alertă presupun limitarea exercitării unor drepturi și libertăți fundamentale, în scopul asigurării unei protecții adecvate a dreptului la viață, la integritate fizică și psihică și la ocrotirea sănătății, aspect menționat în preambulul Legii nr. 55/2020. Aceste restrângeri au ca temei legal dispozițiile legii anterior menționate, care, de altfel, prevăd în mod expres care sunt măsurile restrictive ce pot fi dispuse în perioada stării de alertă, precum și regimul juridic al dispunerii lor, corespunzând scopului arătat în cuprinsul legii. În aceste condiții, hotărârile Guvernului, la care fac referire prevederile art. 4 alin. (1) din Legea nr. 55/2020, asigură organizarea executării dispozițiilor legii analizate, prin reglementarea formelor concrete ale măsurilor specifice stării de alertă, care pot să difere de la o perioadă la alta sau de la o unitate administrativ-teritorială la alta, fiind corespunzătoare dinamicii crizei epidemiologice.

39. Posibilitatea stabilirii prin lege a unor astfel de restrângeri este prevăzută de legiuitorul constituant distinct de situația de urgență, astfel că instituirea măsurilor care restrâng exercițiul

unor drepturi sau libertăți potrivit art. 53 din Constituție se face după o procedură diferită de cea prevăzută de art. 93.

40. Prin urmare, nu există niciun obstacol constituțional pentru legiuitor ca, în considerarea situațiilor enumerate în art. 53, să reglementeze printr-o lege, așa cum este și Legea nr. 55/2020, o serie de măsuri care pot avea drept efect restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți, fără a fi necesară instituirea stării de urgență de către Președintele României. Atât timp cât măsurile instituite se circumscriu condițiilor constituționale ale art. 53, gruparea acestora sub conceptul de „stare de alertă” nu prezintă niciun aspect contrar prevederilor Legii fundamentale.

41. Curtea a mai precizat că garanția respectării tuturor exigențelor legale referitoare la instituirea și prelungirea stării de alertă nu poate fi realizată decât în măsura în care, în aplicarea prevederilor constituționale ale art. 21, ale art. 52 și ale art. 126 alin. (6), hotărârile Guvernului care dispun aceste măsuri sunt supuse controlului instanțelor de contencios administrativ. În cadrul controlului judecătoresc, instanțele pot analiza dacă există condițiile obiective care justifică instituirea stării de alertă sau prelungirea acesteia, dacă măsurile sunt dispuse pentru termenul limitat prevăzut de lege, precum și dacă respectă exigențele constituționale referitoare la restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți (a se vedea Decizia nr. 392 din 8 iunie 2021, precitată).

42. Totodată, Curtea a constatat că reglementarea concretă a elementelor care determină efectivitatea accesului la justiție în cazul contestării hotărârilor Guvernului prin care se instituie, se prelungește sau încetează starea de alertă și a actelor subsecvente reprezintă o obligație pozitivă ce intră în competența legiuitorului, acesta fiind obligat să intervină prin adoptarea unui cadru legislativ care să respecte principiul proporționalității restrângerii exercițiului unor drepturi sau libertăți fundamentale (a se vedea Decizia nr. 416 din 10 iunie 2021, precitată).

43. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură a determina schimbarea jurisprudenței în materie a Curții Constituționale, aceasta își păstrează în mod corespunzător valabilitatea și în prezenta cauză.

44. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Adrian Samuilă Rusu în Dosarul nr. 309/33/2021 al Curții de Apel Cluj — Secția a III-a contencios administrativ și fiscal și constată că dispozițiile art. 13 lit. a) din Legea nr. 55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, astfel cum au fost modificate prin art. 1 pct. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 192/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, precum și pentru modificarea lit. a) a art. 7 din Legea nr. 81/2018 privind reglementarea activității de telemuncă, și Legea nr. 55/2020, în ansamblul său, sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel Cluj — Secția a III-a contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 27 ianuarie 2022.

PREȘEDINTE,
prof. univ. dr. **MONA-MARIA PIVNICERU**

Magistrat-asistent,
Simina Popescu-Marin

ORDONANȚE ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI

GUVERNUL ROMÂNIEI

ORDONANȚĂ DE URGENȚĂ

privind ajustarea prețurilor și a valorii devizelor generale în cadrul proiectelor finanțate din fonduri externe nerambursabile

Criza provocată de conflictul militar din regiunea Mării Negre a afectat piața construcțiilor din întreaga Uniune Europeană, având în vedere că Ucraina este principalul furnizor și producător de oțel și materie primă pentru piața europeană a construcțiilor. Consecința imediată a fost o creștere semnificativă a prețurilor la materiale, determinând creșteri și de peste 40% la unele materiale utilizate în proiectele de infrastructură, cum sunt: mixturile asfaltice, bitumul, oțelul sau fierul-beton, care urmează a fi reflectate în indicele de cost total în construcții, un indice compozit care cumulează impactul creșterii cheltuielilor materiale, manoperă, utilaje și transport asupra prețului contractelor de achiziție legal încheiate pentru care finanțarea este asigurată din fonduri externe nerambursabile. Indicele de cost total în construcții este comunicat de Institutul Național de Statistică. De asemenea conflictul militar din regiune a determinat o creștere semnificativă a prețului la echipamentele, utilajele și dotările independente livrate în cadrul proiectelor cu finanțare din fonduri externe nerambursabile, mai ales al proiectelor care au la bază contracte de furnizare echipamente, utilaje sau altele asemenea.

Criza generată de virusul SARS-CoV-2 a determinat, de asemenea, declararea stării de urgență la nivel național, dar și la nivel european, care la rândul ei a determinat o creștere a indicelui de cost total în construcții cu aproximativ 18%, din care 60% a fost generată de creșterea costului la materiale în construcții și 40% de creșterea costului cu manopera. Această creștere de preț a fost reflectată în indicele de cost total în construcții de către Institutul Național de Statistică începând cu luna martie 2021. Creșterea de preț generată de criza SARS-CoV-2 la materialele din construcții a afectat prețul ferm al contractelor de achiziție încheiate pentru cele trei categorii de contracte, și anume: contractele de lucrări și de produse (livrare echipamente), respectiv contractele de servicii care au ca obiect realizarea studiilor de fezabilitate și/sau a proiectelor tehnice aferente infrastructurii publice și care includ studii geotehnice și/sau hidrogeologice. Creșterea de preț nu a putut fi avută în vedere de către ofertanți la data depunerii ofertelor.

Criza generată de contextul internațional a condus la creșteri ale prețului la carburanți, dar și creșteri semnificative ale prețului la gazele naturale și la energia electrică, determinând la rândul ei influențe majore asupra creșterii manoperei la proiectele de infrastructură, dar și la cele de furnizare bunuri, care se va reflecta în indicele de cost total în construcții cu impact semnificativ asupra implementării tuturor categoriilor de proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile. Mai mult, această criză nu a putut fi prevăzută de către ofertanți întrucât decizia de liberalizare a prețului la energie a fost luată la nivel european și național.

Toate situațiile mai sus menționate care au condus la declanșarea crizei pe piața construcțiilor au caracter imprevizibil și sunt considerate cauze care nu depind de acțiunea părților contractuale, dar care afectează în mod semnificativ implementarea proiectelor de infrastructură, dar și a celor de furnizare echipamente, consecința fiind blocarea implementării proiectelor și afectarea serioasă a indicatorilor pentru programe operaționale/naționale finanțate din fonduri, domeniul Afaceri interne, denumite în continuare programe naționale pe care România le are de îndeplinit în cadrul politicii de coeziune 2014—2020 sau alte politici europene relevante.

Având în vedere că sunt necesare măsuri de urgență pentru realizarea unei reechilibrări contractuale în cadrul contractelor de achiziție publică/contractelor sectoriale/acordurilor-cadru aferente proiectelor de investiții finanțate din fonduri europene nerambursabile, afectate în mod serios de creșteri semnificative ale costurilor, în special în domeniul tuturor costurilor din construcții, dar și dificultăți și întâzieri semnificative în aprovizionare de materiale,

ținând cont de faptul că la criza declanșată la sfârșitul anului 2020, generată de revenirea economică post-SARS-CoV-2, se adaugă criza prețului la energie, precum și criza provocată de conflictul militar din regiunea Mării Negre, cu impact asupra creșterii semnificative a prețului la materiale, manoperă, utilaj și transport, generându-se astfel un context economic mondial perturbat, cu tensiuni semnificative pe piețele transportului maritim, pe piața materiilor prime și a materialelor de construcții, dar și a semiconductorilor,

deoarece multe dintre contractele de achiziție au fost încheiate fără a avea o formulă de ajustare, chiar dacă, începând cu iunie 2018, orice contract cu o durată mai mare de 24 de luni trebuia să aibă, conform Hotărârii Guvernului nr. 395/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor referitoare la atribuirea contractului de achiziție publică/acordului-cadru din Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice, cu modificările și completările ulterioare, și similar în domeniul achizițiilor sectoriale, o formulă de ajustare a prețului, dar și datorită faptului că contractele de achiziție cu prețuri ferme nu au putut să prevadă prin indicii totali de cost în construcții impactul pe care îl vor avea criza generată de virusul SARS-CoV-2, criza prețului la energie, criza provocată de conflictul militar din regiunea Mării Negre, iar prognozele realizate de Comisia Națională de Strategie și Prognoză la data depunerii ofertelor nu au putut să aibă în vedere impactul acestora asupra costurilor în construcții,

pentru a evita blocarea implementării proiectelor de infrastructură, precum și a celor care au ca obiect furnizarea de echipamente, utilaje și dotări necesare pentru realizarea obiectului contractelor de finanțare din fonduri externe nerambursabile,

ținând cont că sunt necesare măsuri de urgență în domeniul actualizării costurilor investiției, respectiv a devizelor generale de investiții, precum și în domeniul contractelor de finanțare, contractelor de achiziție publică, contractelor sectoriale/acordurilor-cadru, precum și al altor categorii de contracte a căror finanțare este asigurată parțial sau integral din fonduri externe nerambursabile,

având în vedere că elementele sus-menționate vizează interesul public și strategic, constituie o situație de urgență și extraordinară, a cărei reglementare nu poate fi amânată, se impune adoptarea de măsuri imediate pe calea ordonanței de urgență pentru deblocarea proiectelor de infrastructură finanțate din fonduri externe nerambursabile.

În temeiul art. 115 alin. (4) din Constituția României, republicată,

Guvernul României adoptă prezenta ordonanță de urgență.

CAPITOLUL I Prevederi generale

Art. 1. — (1) Prezenta ordonanță de urgență reglementează unele măsuri pentru ajustarea prețurilor necesare actualizării costurilor investiției în contractele de achiziție publică/contractele sectoriale/acordurile-cadru, precum și în alte categorii de contracte, respectiv pentru ajustarea devizelor generale de investiții în cadrul contractelor de finanțare care au asigurate sursele financiare parțial sau integral din fonduri externe nerambursabile.

(2) Prezenta ordonanță de urgență reglementează metodologia de ajustare a prețurilor în vederea restabilirii echilibrului contractual în cadrul contractelor de achiziție publică/contractelor sectoriale/acordurilor-cadru, precum și al altor categorii de contracte.

(3) Costurile investițiilor pentru proiectele de infrastructură publică, respectiv devizele generale de investiții pentru proiectele a căror procedură de atribuire nu a început sau pentru cele ale căror proceduri de atribuire sunt reluate se pot actualiza cu indicii de cost în construcții total, utilizând ca an de referință anul 2022.

Art. 2. — În înțelesul prezentei ordonanțe de urgență termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

a) *rezerva de implementare* — necesarul de fonduri pentru implementarea contractelor de achiziție publică/contractelor sectoriale/acordurilor-cadru și a altor categorii de contracte, constituit în limitele și în condițiile prevăzute de prezenta ordonanță de urgență pentru asigurarea categoriilor de cheltuieli care au caracter imprevizibil de natura ajustărilor de preț, care nu au putut fi prevăzute în mod firesc la data la care a fost depusă oferta, dar care sunt strict necesare pentru implementarea contractelor;

b) *rezerva de ajustare* — necesarul de fonduri pentru implementarea contractelor de finanțare în limitele și în condițiile de constituire, utilizare și evidență prevăzute de prezenta ordonanță de urgență, din care se finanțează în exclusivitate rezervele de implementare, care au caracter imprevizibil;

c) *ajustare de preț* — o ajustare necesară ca urmare a creșterii de preț la materiale, manoperă, utilaje, transport, echipamente, dotări independente, precum și la alte elemente de cost generate de criza post-SARS-CoV-2, criza prețului la energie, precum și criza provocată de conflictul militar din regiunea Mării Negre, care au avut un caracter imprevizibil și nu au putut fi anticipate în mod rezonabil la data încheierii contractului de achiziție;

d) *reechilibrare contractuală* — modificări ale contractelor de achiziție publică/contractelor sectoriale/acordurilor-cadru și altor categorii de contracte prin acte adiționale încheiate potrivit legii, ca urmare a apariției unor cauze imprevizibile în implementarea acestora, care au condus la creșteri ale prețului contractului prin creșteri ale prețurilor la materiale, utilaje, manoperă, transport, dar și alte creșteri care pun în dificultate implementarea proiectelor;

e) *indice de cost în construcții total, prognozat* — indice prognozat de Comisia Națională de Strategie și Prognoză, pentru ramura de activitate economică din construcții, comunicat oficial cu o anumită periodicitate;

f) *indice de cost în construcții total, realizat* — indice compozit comunicat oficial de Institutul Național de Statistică, pentru ramura de activitate economică din construcții, cu o anumită periodicitate, care stabilește evoluția cumulată a costurilor totale în construcții;

g) *indice de cost în construcții pentru costul materialelor, realizat* — indice compozit comunicat oficial de Institutul Național de Statistică, pentru ramura de activitate economică din construcții pentru costul materialelor, cu o anumită periodicitate, care stabilește evoluția costurilor în construcții pentru materiale;

h) *indicele valorii unitare — total, la import* — indice comunicat oficial de Institutul Național de Statistică, cu o anumită periodicitate, calculat pe baza valorii unitare medii a bunurilor importate, care este utilizat prin asimilare pentru actualizarea prețului la bunurile care fac obiectul contractelor de produse/furnizare din import;

i) *indicele lunar al prețului de consum total* — indice comunicat oficial de Institutul Național de Statistică, care este utilizat prin asimilare pentru actualizarea prețului la servicii care au ca obiect realizarea studiilor de fezabilitate și/sau a proiectelor tehnice aferente infrastructurii publice majore și care includ studii geotehnice și/sau hidrogeologice;

j) *element de cost semnificativ* — categorii de costuri semnificative necesare pentru implementarea proiectelor de infrastructură de transport de interes național sau european, de infrastructură majoră de apă — apă uzată și deșeuri, care sunt definite potrivit prevederilor prezentei ordonanțe de urgență și sunt necesare la implementarea acestora.

Art. 3. — (1) Prețul contractelor de achiziție publică/contractelor sectoriale/acordurilor-cadru aferente proiectelor de investiții finanțate integral sau parțial din fonduri externe nerambursabile, aflate în derulare la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, se ajustează în condițiile prezentei ordonanțe de urgență, pentru a ține seama de unele creșteri sau diminuări de costuri pe baza cărora s-a fundamentat prețul contractelor de achiziție și care nu au putut fi prevăzute de ofertanți la data elaborării ofertelor, chiar dacă prețurile contractelor sunt ferme, sau formulele de ajustare a prețului au fost cuprinse în documentațiile de atribuire, din cauza caracterului imprevizibil al acestor creșteri sau diminuări de costuri.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică contractelor de achiziție publică/contractelor sectoriale/acordurilor-cadru după cum urmează:

a) contractele de achiziție publică de lucrări, definite la art. 3 alin. (1) lit. c) și m) din Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice, cu modificările și completările ulterioare, și la art. 3 alin. (1) lit. b) și l) din Legea nr. 99/2016 privind achizițiile sectoriale, cu modificările și completările ulterioare;

b) contractele de achiziție publică de produse, definite la art. 3 alin. (1) lit. c) și n) din Legea nr. 98/2016, cu modificările și completările ulterioare, la art. 3 alin. (1) lit. b) și m) din Legea nr. 99/2016, cu modificările și completările ulterioare, care au ca obiect:

(i) dotări și/sau utilaje și echipamente tehnologice și funcționale prevăzute la subcapitolele 4.3, 4.4 și 4.5 din anexa nr. 6 la Hotărârea Guvernului nr. 907/2016 privind etapele de elaborare și conținutul-cadru al documentațiilor tehnico-economice aferente obiectivelor/proiectelor de investiții finanțate din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare, necesare realizării lucrărilor, respectiv punerii în funcțiune, și/sau destinate echipării și dotării specifice a obiectivelor/proiectelor de investiții/lucrărilor de întreținere și reparații curente/reparațiilor capitale;

(ii) active fixe corporale, așa cum sunt reglementate de Hotărârea Guvernului nr. 2.139/2004 pentru aprobarea Catalogului privind clasificarea și duratele normale de funcționare a mijloacelor fixe, cu modificările și completările ulterioare;

c) contractele de achiziție publică de servicii, definite la art. 3 alin. (1) lit. c) și o) din Legea nr. 98/2016, cu modificările și completările ulterioare, și la art. 3 alin. (1) lit. b) și n) din Legea nr. 99/2016, cu modificările și completările ulterioare, care au ca obiect realizarea studiilor de fezabilitate și/sau a proiectelor tehnice aferente infrastructurii publice majore și care includ studii geotehnice și/sau hidrogeologice.

(3) Ajustarea prevăzută la alin. (1) se aplică și de către beneficiarii de finanțare, entități juridice fără calitate de autoritate contractantă, potrivit prevederilor art. 6 alin. (1) din Legea nr. 98/2016, cu modificările și completările ulterioare, în condițiile prezentei ordonanțe de urgență, pentru contractele de la alin. (2) lit. a) și c), entități juridice prevăzute la art. 6 alin. (4) din Legea îmbunătățirilor funciare nr. 138/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, sau entități juridice prevăzute prin prevederile Ghidului Solicitantului/contractelor de finanțare, și care au obligația de a respecta prevederile Legii nr. 98/2016, cu modificările și completările ulterioare, în condițiile prezentei ordonanțe de urgență.

(4) Ajustarea prevăzută la alin. (1) se aplică contractelor de achiziție încheiate de către beneficiarii privați pentru contractele de lucrări atribuite conform prevederilor Ordinului ministrului fondurilor europene nr. 1.284/2016 privind aprobarea procedurii competitive aplicabile solicitanților/beneficiarilor privați pentru atribuirea contractelor de furnizare, servicii sau lucrări finanțate din fonduri europene, denumit în continuare *Ordinul ministrului fondurilor europene nr. 1.284/2016*, cu condiția ca suplimentarea prețului să nu conducă la depășirea pragurilor valorice și a condițiilor cumulative prevăzute la art. 6 din Legea nr. 98/2016, cu modificările și completările ulterioare, în condițiile prezentei ordonanțe de urgență.

(5) Ajustarea prevăzută la alin. (1) se aplică contractelor de achiziție încheiate de către beneficiarii privați în cazul contractelor de produse atribuite conform prevederilor Ordinului ministrului fondurilor europene nr. 1.284/2016 care au ca obiect dotări și/sau utilaje și echipamente tehnologice și funcționale necesare realizării lucrărilor și, respectiv, punerii în funcțiune și/sau destinate echipării și dotării specifice a obiectivelor/proiectelor de investiții/lucrărilor de întreținere și reparații curente/reparațiilor capitale, prevăzute la subcapitolele 4.3, 4.4 și 4.5 din anexa nr. 6 la Hotărârea Guvernului nr. 907/2016, cu modificările și completările ulterioare, în condițiile prezentei ordonanțe de urgență, precum și în Hotărârea Guvernului nr. 28/2008, cu modificările și completările ulterioare.

(6) Beneficiarii privați, prevăzuți la alin. (4) și (5), care au atribuit contracte de achiziții ca parte a unor scheme de ajutor de stat, pot aplica ajustările numai dacă aceste scheme de ajutor de stat sunt în vigoare și se încadrează în condițiile de acordare, conform regulilor de ajutor de stat relevante aplicabile, precum și în plafoanele specifice ajutorului de stat. Eventualele cheltuieli necesare ajustărilor de preț peste plafoanele specifice schemelor de ajutor de stat se vor suporta de către beneficiarii privați din bugetul propriu.

(7) Beneficiarii publici care au atribuit contracte de achiziții ca urmare a unor scheme de ajutor de stat pot aplica ajustările numai dacă aceste scheme de ajutor de stat sunt în vigoare și se încadrează în condițiile de acordare, conform regulilor de ajutor de stat relevante aplicabile, precum și în plafoanele specifice ajutorului de stat. Eventualele cheltuieli necesare ajustărilor de preț peste plafoanele specifice schemelor de ajutor de stat se vor suporta de către beneficiarii publici din bugetele acestora aprobate potrivit legii.

(8) Ajustările de preț prevăzute la alin. (4) și (5) vor fi suportate din capitolul 5.3 Cheltuieli diverse și neprevăzute din devizul general reglementat de Hotărârea Guvernului nr. 907/2016, cu modificările și completările ulterioare, și după

eupizarea acestor sume din economiile contractului de finanțare, fără a depăși 50% din prețul inițial al contractului de achiziție. În cazul în care ajustarea nu se încadrează la capitolul diverse și neprevăzute și nici în economiile contractului de finanțare, se încheie act adițional la contractul de finanțare pentru majorarea valorii eligibile și a cheltuielilor neeligibile ale proiectului, după utilizarea unui procent de 75% din valoarea eligibilă a contractului de finanțare, în condițiile prezentei ordonanțe de urgență.

(9) Autoritățile de management ale programelor operaționale, respectiv autoritățile responsabile de implementarea Programului Național de Dezvoltare Rurală, denumit în continuare *PNDR*, și Autoritatea responsabilă pentru gestionarea fondurilor acordate României prin Cadru financiar multianual 2014—2020, domeniul Afaceri interne, denumită în continuare *AR FAMI-FSI*, nu califică drept cheltuielă eligibilă ajustarea de preț în următoarele situații:

a) beneficiarul nu a respectat prevederile art. 8 referitoare la încheierea actelor adiționale la contractele de achiziție;

b) sumele aferente corecțiilor financiare aplicate beneficiarului, din vina exclusivă a acestuia, ca urmare a unor nereguli constatate potrivit prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 142/2012, cu modificările și completările ulterioare;

c) nerespectarea prevederilor art. 14, referitoare la încadrarea cheltuielilor privind ajustarea de preț pe categorii de cheltuieli eligibile și neeligibile;

d) ajustarea de preț se referă doar la cheltuieli neeligibile sau la o activitate care conține numai categorii de cheltuieli neeligibile.

(10) Prevederile alin. (1) și (2) se aplică tuturor contractelor de achiziție care nu au clauză de ajustare de preț sau care cuprind o clauză de ajustare care se aplică după îndeplinirea unor condiții cumulative, respectiv după trecerea unei perioade de timp, sau care conțin clauze de ajustare de preț care nu acoperă creșterile de preț generate de condiții de imprevizibilitate prevăzute de prezenta ordonanță de urgență.

(11) Pentru contractele de achiziție cu preț ferm sau care cuprind o clauză de ajustare de preț care intră în vigoare după trecerea unei perioade de timp, până la intrarea în vigoare a clauzei de ajustare de preț se aplică prevederile art. 17.

(12) Pentru contractele de achiziție care conțin clauze de ajustare de preț, dar care nu acoperă creșterile de preț generate de cauze imprevizibile prevăzute de prezenta ordonanță de urgență, se pot aplica prevederile art. 17, cu condiția parcurgerii etapelor prevăzute la art. 10, întocmirii notei justificative de la art. 43 și aplicării formulei de ajustare pentru valoarea rămasă de executat a contractului.

(13) Prevederile alin. (1)—(5) se aplică contractelor de achiziție dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții de imprevizibilitate, astfel:

a) schimbarea condițiilor economice, pe baza cărora s-a fundamentat prețul contractelor, a intervenit după termenul-limită pentru depunerea ofertelor;

b) schimbarea, prevăzută la lit. a), nu putea fi avută în vedere de către părțile contractante la momentul inițierii procedurii de atribuire sau al achiziției directe, respectiv la momentul elaborării ofertei;

c) contractantul, în situațiile prevăzute la lit. a) și b), nu putea determina, în mod obiectiv, întinderea corectă a riscului contractual în propunerea financiară;

d) contractantul face dovada creșterii costurilor pe baza cărora s-a fundamentat prețul inițial al contractului, inclusiv prin

oferte de preț actualizate pe elementele semnificative de cost ale acestuia și prin declarație pe proprie răspundere că în această perioadă nu a beneficiat de facilități acordate mediului de afaceri de către guvernele statelor unde contractanții își au rezidența în vederea atenuării efectelor generate de criza economică în relația cu implementarea contractului.

(14) Prevederile prezentei ordonanțe de urgență nu se aplică contractelor de achiziție în care beneficiarii fondurilor externe nerambursabile au aplicat penalități de întârziere/majorări de întârziere/daune interese sau alte clauze penalizatoare de natură similară pentru neîndeplinirea culpabilă a obligațiilor contractuale asumate de contractant, altele decât cele prevăzute în prezenta ordonanță de urgență sau pentru cele care au depășit durata de execuție prevăzută în contract fără ca aceasta să fi fost modificată potrivit clauzelor contractuale sau potrivit prevederilor legale în vigoare.

Art. 4. — (1) Condiția de imprevizibilitate prevăzută la art. 3 alin. (13) lit. a) se analizează pentru fiecare contract de achiziție în parte de către beneficiari, raportându-se la momentul depunerii ofertei, respectiv cel la care contractantul își calculează prețul și evaluează riscurile, astfel:

a) criza economică post-COVID care a determinat creșteri ale indicelui de cost total în construcții cauzate de creșterea prețului la materiale și manoperă, echipamente/bunuri și alte dotări independente;

b) criza energiei care a determinat creșteri necontrolate la prețul combustibilului, energiei și gazelor naturale care nu a depins de acțiunea/inacțiunea contractantului;

c) criza generată de conflictul militar din regiunea Mării Negre, cu impact asupra creșterii prețului la materiale, echipamente, utilități publice, inclusiv energie, utilaje, precum și dotări independente, iar impactul asupra creșterii elementelor de cost este reflectat în indicele de cost în construcții total, indicele de cost în construcții pentru costul materialelor, indicii valorii unitare — total la import și indicii prețurilor de consum total, publicați de Institutul Național de Statistică al României.

(2) Beneficiarii fondurilor externe nerambursabile vor consemna în nota justificativă prevăzută la art. 10 lit. a) modalitatea prin care una sau mai multe din împrejurările prevăzute la alin. (1) a/au avut impact asupra contractelor de achiziție prin identificarea acestor influențe la elementele de cost care formează prețul contractului. Aceste influențe pot fi justificate prin cel puțin una sau mai multe oferte de preț, care au stat la baza creșterii elementelor de cost.

Art. 5. — (1) Condiția prevăzută la art. 3 alin. (13) lit. b) pentru contractele de lucrări se analizează de către beneficiarii fondurilor externe nerambursabile, luând în considerare ce putea fi avut în vedere de către un contractant, în funcție de data întocmirii ofertei, pentru anii 2021, 2022, 2023, 2024 și 2025, respectiv indicele de cost total în construcții prognozat prevăzută în anexa nr. 1. Indicele de cost total în construcții prognozat de Comisia Națională de Strategie și Prognoză se va menționa de către beneficiarii fondurilor externe nerambursabile în funcție de luna de referință a contractului de achiziție în nota justificativă de verificare a condițiilor de imprevizibilitate prevăzută la art. 10 lit. a).

(2) Condiția de imprevizibilitate prevăzută la art. 3 alin. (13) lit. b) pentru contractele de produse se analizează de către beneficiarii fondurilor externe nerambursabile, luând în considerare indicele valorii unitare — total, la import, trimestrial, realizat în luna de referință, publicat de Institutul Național de Statistică în „Indicii valorii unitare în comerțul internațional”, la tabelul 2 — „Indicii valorici, indicii valorii unitare și indicii volumului fizic la import”, prevăzută în anexa nr. 2.

(3) Condiția de imprevizibilitate prevăzută la art. 3 alin. (13) lit. b) pentru contractele de servicii de realizare a studiilor de fezabilitate și/sau a proiectelor tehnice aferente infrastructurii

publice care includ studii geotehnice și/sau hidrogeologice se analizează de către beneficiarii fondurilor externe nerambursabile, luând în considerare indicele prețurilor de consum, total, realizat în luna de referință, publicat de Institutul Național de Statistică, prevăzută în anexa nr. 3.

(4) Luna de referință reprezintă luna anterioară față de data-limită de depunere a ofertelor. Dacă nu a existat un asemenea termen, luna de referință va fi cu 30 de zile înainte de data semnării contractului.

Art. 6. — (1) Condiția de imprevizibilitate prevăzută la art. 3 alin. (13) lit. c) se analizează de către beneficiarii fondurilor externe nerambursabile prin raportare la riscul contractual din propunerea financiară a ofertantului câștigător.

(2) Beneficiarii fondurilor externe nerambursabile vor arăta în nota justificativă de la art. 10 lit. a) faptul că executarea contractului a devenit excesiv de oneroasă pentru contractant din cauza situațiilor imprevizibile prevăzute la art. 3.

Art. 7. — (1) Condiția de imprevizibilitate prevăzută la art. 3 alin. (13) lit. d) se analizează de către beneficiarii fondurilor externe nerambursabile sub două aspecte:

a) costul: are în vedere reechilibrarea contractuală și constă în suportarea de către beneficiarii fondurilor externe nerambursabile a diferenței dintre evoluția reală a costurilor din construcții față de evoluția prognozată la momentul datei de referință, de către Comisia Națională de Strategie și Prognoză, a indicatorilor specifici de costuri sau, după caz, a indicatorilor similari specifici pentru furnizarea de bunuri și prestarea de servicii de realizare a studiilor de fezabilitate și/sau a proiectelor tehnice aferente infrastructurii publice care includ studii geotehnice și/sau hidrogeologice. Pentru a determina aceste costuri necesare reechilibrării prețului contractului se vor aplica formulele de la art. 17;

b) prelungirea duratei de execuție pentru contractele de lucrări, respectiv prelungirea termenelor de livrare pentru contracte de furnizare.

(2) Reechilibrarea contractuală prevăzută la alin. (1) va fi realizată în baza unei analize efectuate de părțile contractante la nivelul fiecărui contract.

(3) Beneficiarii fondurilor externe nerambursabile vor menționa în notă justificativă, prevăzută la art. 10 lit. a), modalitatea rezultată din aplicarea prevederilor prezentei ordonanțe de urgență pentru suportarea costului de către beneficiari în vederea reechilibrării contractelor, precum și modalitatea de reechilibrare a duratei contractului, dacă este cazul.

(4) În măsura în care reechilibrarea contractuală prevăzută la alin. (1) nu este posibilă și aplicarea formulelor de ajustare prevăzute la art. 17 alin. (8) pentru restul rămas de executat nu acoperă creșterile reale ale costurilor, executarea contractului fiind apreciată ca prea oneroasă chiar și în condițiile prezentei ordonanțe de urgență, părțile pot înceta contractul de comun acord, în termen de 60 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență.

(5) Încetarea anticipată a contractului în condițiile prevăzute la alin. (4) nu reprezintă o încălcare a obligațiilor ce reveneau părților în cadrul contractului/acordului-cadru de achiziție publică/sectorial, nu poate duce la penalități, sancțiuni sau/și emiterea unui document constatator negativ.

(6) În situația prevăzută la alin. (4), beneficiarii fondurilor externe nerambursabile vor determina lucrările pentru restul rămas de executat, vor actualiza devizele în condițiile prezentei ordonanțe de urgență, vor elabora documentațiile de atribuire prin includerea formulelor de ajustare și vor lansa procedurile de achiziție pentru restul de executat.

CAPITOLUL II

Prevederi referitoare la procedurile de încheiere a actelor adiționale la contractele de achiziție

Art. 8. — (1) Modificarea prețului contractelor de achiziție publică/contractelor sectoriale/acordurilor-cadru prevăzute la art. 1 se încadrează în prevederile art. 221 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 98/2016, cu modificările și completările ulterioare, respectiv în prevederile art. 238 din Legea nr. 99/2016, cu modificările și completările ulterioare, fără să depășească 50% din prețul inițial al contractului de achiziție publică/contractului sectorial/acordului-cadru, potrivit notei justificative prevăzute la art. 10 lit. a).

(2) În cazul în care se efectuează majorarea prețului contractului de achiziție publică/contractului sectorial/acordului-cadru prin mai multe modificări succesive, potrivit dispozițiilor art. 221 alin. (1) lit. b) și c) din Legea nr. 98/2016, cu modificările și completările ulterioare, respectiv prevederilor art. 237 alin. (1) și art. 238 din Legea nr. 99/2016, cu modificările și completările ulterioare, valoarea cumulată a modificărilor contractului, inclusiv cele aferente prezentei ordonanțe de urgență, nu va depăși 50% din prețul inițial al contractului de achiziție publică/contractului sectorial/acordului-cadru.

(3) Modificarea valorii contractelor de lucrări și/sau, după caz, a contractelor de produse pentru beneficiarii privați care aplică prevederile Ordinului ministrului fondurilor europene nr. 1.284/2016 nu poate depăși 50% din valoarea prețului inițial al contractului de achiziție, potrivit notei justificative prevăzute la art. 10 lit. a).

Art. 9. — (1) Beneficiarii fondurilor externe nerambursabile care aplică prevederile art. 3 constituie o rezervă de implementare, în limitele și condițiile prevăzute de prezenta ordonanță de urgență, destinată plății ajustărilor de preț ale contractelor de achiziție publică/contractelor sectoriale/acordurilor-cadru sau altor categorii de contracte prin încheierea de act adițional la contractul de achiziție publică/contractele sectoriale/acordurile-cadru, în limitele și condițiile prevăzute de prezenta ordonanță de urgență.

(2) Beneficiarii fondurilor externe nerambursabile încheie acte adiționale la contractele de achiziție după parcurgerea etapelor prevăzute la art. 10.

(3) Rezerva de implementare pentru reechilibrarea contractelor se constituie inițial, în procent de până la 23% din valoarea restului de executat a contractului de achiziție, la momentul intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență și poate fi utilizată numai pentru plata diferențelor de preț aferente ajustării prețului contractelor de achiziție, fără a depăși pragurile stabilite la art. 8 și 18.

(4) Pe parcursul derulării contractelor, rezerva de implementare destinată plății ajustărilor de preț se poate suplimenta cu procente de până la 10% din valoarea restului de executat a contractului de achiziție, la data solicitării, prin încheierea de acte adiționale la contracte, fără a depăși pragurile prevăzute la art. 8 și 18.

(5) Suplimentarea rezervei de implementare în condițiile alin. (4) poate avea loc numai dacă au fost efectuate plăți de minimum 75% din valoarea rezervei. Suplimentarea rezervei de implementare nu poate conduce la depășirea pragurilor prevăzute la art. 8 și 18.

(6) Beneficiarii fondurilor externe nerambursabile au obligația de a ține o evidență distinctă a rezervei de implementare destinate plății ajustărilor de preț, atât la momentul constituirii acesteia, cât și ulterior, prin suplimentare și operarea plăților necesare finanțării ajustărilor de preț.

(7) Rezerva de implementare destinată finanțării ajustărilor de preț face parte din valoarea investiției de bază și se include în mod corespunzător în devizul general de investiții reglementat de Hotărârea Guvernului nr. 907/2016, cu modificările și completările ulterioare.

(8) Rezerva de implementare majorează valoarea costului investiției și se include în indicatorii tehnico-economici ai investiției a căror valoare se regularizează potrivit art. 11 alin. (6).

(9) Evidențierea plăților în cadrul rezervei de implementare se determină ca diferență între valoarea fiecărei plăți actualizată cu ajustările de preț și valoarea neactualizată cu ajustarea de preț.

Art. 10. — Beneficiarii fondurilor externe nerambursabile parcurg următoarele etape pentru încheierea actelor adiționale la contracte de achiziție, astfel:

a) Etapa I: întocmesc nota justificativă privind îndeplinirea condițiilor cumulative prevăzute la art. 221 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 98/2016, respectiv art. 238 din Legea nr. 99/2016. Pentru demonstrarea îndeplinirii condiției prevăzute la art. 221 alin. (1) lit. c) pct. i) din Legea nr. 98/2016, respectiv la art. 238 lit. a) din Legea nr. 99/2016, întrunirea condițiilor de imprevizibilitate ale contractului de achiziție publică/contractului sectorial/acordului-cadru prevăzute la art. 3 alin. (13) este considerată necesară și suficientă. Nota justificativă este aprobată de reprezentantul legal al beneficiarului, care răspunde pentru realitatea îndeplinirii condițiilor de imprevizibilitate a contractului și corectitudinea informațiilor cuprinse în aceasta.

b) Etapa a II-a: pe baza notei justificative se încheie act adițional la contract prin majorarea prețului cu valoarea rezervei de implementare. Actul adițional va prevedea constituirea, evidența și modul de utilizare a rezervei de implementare în relația cu contractantul și va conține:

1. obiectul actului adițional;
2. valoarea rezervei de implementare;
3. modul de evidență a rezervei de implementare;
4. plățile care pot fi efectuate din rezerva de implementare;
5. formula de ajustare a prețului contractului de achiziție publică/contractului sectorial/acordului-cadru în acord cu prevederile prezentei ordonanțe de urgență;
6. valoarea restului rămas de executat determinat cantitativ și valoric, la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, până la data încheierii procesului-verbal de recepție la terminarea lucrărilor sau, după caz, a procesului-verbal de recepție și dare în folosință pentru care se va aplica formula de ajustare cu ocazia fiecărei solicitări de plăți, cantitativ și valoric;
7. alte prevederi care sunt necesare pentru constituirea, evidența și plățile care vor avea loc din rezerva de implementare;
8. anexe — inclusiv documentele care atestă îndeplinirea condițiilor de imprevizibilitate prevăzute la art. 3 alin. (13).

Art. 11. — (1) În termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, contractanții pot transmite beneficiarilor fondurilor externe nerambursabile o adresă prin care solicită ajustarea valorii aferente restului rămas de executat/furnizat și prestat, existent la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, pentru contractele prevăzute la art. 3 alin. (2), potrivit formulelor de ajustare prevăzute la art. 17 alin. (8) și a celorlalte prevederi cuprinse în prezenta ordonanță de urgență. În cazul contractelor de achiziție încheiate ulterior intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, pentru care procedurile de atribuire sunt în curs de desfășurare, contractanții pot transmite, în termen de 30 de zile de la data semnării contractului, beneficiarilor fondurilor externe nerambursabile o adresă prin care solicită ajustarea valorii contractului, în mod similar ca și pentru contractele prevăzute

la art. 3 alin. (2), potrivit formulelor prevăzute la art. 17 alin. (8) și celorlalte prevederi cuprinse în prezenta ordonanță de urgență. Încheierea actelor adiționale la contracte de achiziție se realizează în termenul de valabilitate a contractelor și cu respectarea prevederilor prezentului capitol.

(2) Beneficiarii fondurilor externe nerambursabile care au înregistrat solicitările prevăzute la alin. (1) în termenul menționat în cuprinsul aceluiași alineat sunt obligați să analizeze dacă sunt îndeplinite cumulativ toate condițiile de imprevizibilitate prevăzute la art. 3 alin. (13) în vederea ajustării prețului contractelor de achiziție/acordurilor-cadru și să încheie nota justificativă prevăzută la art. 10 lit. a), aprobată de reprezentantul legal al acestora, și dacă sunt îndeplinite condițiile din prezenta ordonanță de urgență sunt obligați să încheie acte adiționale la contractele de achiziție cu respectarea etapelor prevăzute la art. 10.

(3) Actele adiționale prevăzute la alin. (2) se încheie în termen de 30 de zile de la data înregistrării adresei prevăzute la alin. (1).

(4) În cazul contractelor de achiziție publică/contractelor sectoriale/acordurilor-cadru de lucrări în cuprinsul cărora a fost introdusă clauza de ajustare a prețului în conformitate cu documentația de atribuire sau cu prevederile legale în vigoare, prin actul adițional prevăzut la alin. (2), pe lângă precizarea elementelor obligatorii prevăzute la art. 10, etapa a-III-a, părțile pot conveni ca formula din contract să fie înlocuită cu formula de ajustare prevăzută la art. 17 alin. (8) lit. a1) și c1) dacă aceasta este necesară pentru reechilibrarea condițiilor contractului, demonstrând îndeplinirea condițiilor de imprevizibilitate prevăzute la art. 3 alin. (13) și întocmind nota justificativă prevăzută la art. 43 alin. (1).

(5) Netransmiterea de către contractanți a solicitării de ajustare a valorii pentru restul rămas de executat/furnizat și prestat la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, în termenul prevăzut la alin. (1), atrage decăderea acestora din dreptul de a beneficia de aplicarea prevederilor prezentei ordonanțe de urgență.

(6) Determinarea valorii finale a contractului de achiziție se realizează după depunerea ultimei solicitări de plată de către contractant, în baza situației centralizatoare ce va cuprinde totalitatea cheltuielilor efectuate în baza contractului, inclusiv în baza actelor adiționale la acesta, însoțită de executant, diriginte de șantier și/sau inginer/supervizor/consultant, după caz, și aprobată de beneficiarii fondurilor externe nerambursabile, prin încheierea unui act adițional la contract. Valoarea finală a contractelor prevăzute la art. 3 alin. (2) trebuie să se încadreze în valoarea indicatorilor tehnico-economici aferenți obiectivului/proiectului de investiții care face obiectul contractului. În cazul în care indicatorii tehnico-economici sunt depășiți ca urmare a aplicării prezentei ordonanțe de urgență se procedează la actualizarea acestora, conform legii. În cazul contractelor de lucrări sau contractelor de furnizare pentru care beneficiarii aplică prevederile Ordinului ministrului fondurilor europene nr. 1.284/2016, obligația asigurării încadrării în indicatorii tehnico-economici îi revine reprezentantului legal al beneficiarului.

CAPITOLUL III

Prevederi referitoare la încheierea de acte adiționale la contractele de finanțare

Art. 12. — (1) Autoritățile de management ale programelor operaționale/naționale, respectiv autoritățile responsabile de implementarea PNDR și AR FAMI-FSI, încheie acte adiționale la contractele de finanțare pentru majorarea valorii eligibile și/sau,

după caz, a valorii neeligibile a cheltuielilor aferente unui proiect, dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

a) beneficiarul fondurilor externe nerambursabile a utilizat cel puțin 75% din valoarea eligibilă alocată prin contractul de finanțare, cu excepția proiectelor finanțate prin PNDR, în cazul căruia procentul se stabilește în conformitate cu procedurile interne aprobate prin ordin al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale. Pentru proiectele care sunt structurate în faze/etape, procentul de 75% se va raporta la valoarea eligibilă a fazei/etapei;

b) beneficiarul fondurilor externe nerambursabile a constituit rezerva de implementare a contractelor de achiziție, în condițiile prevăzute de prezenta ordonanță de urgență;

c) beneficiarul fondurilor externe nerambursabile a solicitat încheierea de act adițional la contractul de finanțare;

d) beneficiarul fondurilor externe nerambursabile demonstrează că a parcurs etapele prevăzute de prezenta ordonanță de urgență pentru încheierea actelor adiționale la contractele de achiziție, potrivit prevederilor art. 10, și prezintă documente în acest sens, în caz contrar, cheltuiala beneficiarului aferentă rezervei de implementare devenind neeligibilă. Recuperarea cheltuielilor care devin neeligibile se realizează în condițiile prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66/2011, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 142/2012, cu modificările și completările ulterioare;

e) nu sunt afectați indicatorii de realizare și rezultat al proiectelor, respectiv nu sunt afectați indicatorii de monitorizare a proiectelor finanțate prin PNDR;

f) costurile inițiale ale investițiilor împreună cu ajustarea de preț a contractelor de achiziție nu determină influențe majore asupra sustenabilității financiare a proiectelor, acolo unde este cazul. În aceste situații beneficiarii fondurilor externe nerambursabile vor reface analizele cost-beneficiu ale proiectelor cu luarea în considerare a ajustărilor de preț din care va rezulta că valoarea netă actualizată și/sau, după caz, rata internă de rentabilitate nu devin negative sau nu sunt în măsură să afecteze major sustenabilitatea financiară a proiectelor.

(2) În situația contractelor de finanțare care cuprind clauze exprese de interdicere a modificării valorii eligibile se vor putea încheia acte adiționale de majorare a valorii eligibile numai pentru constituirea și reconstituirea rezervei de ajustare prevăzute de prezenta ordonanță de urgență chiar dacă această majorare conduce la depășirea valorii nerambursabile și/sau eligibile stabilite prin ghidurile solicitantului sau programele operaționale/naționale. Diferența de valoare peste valoarea cheltuielilor eligibile ale programelor operaționale după efectuarea de plăți în limita valorii de 100% a cheltuielilor eligibile ale programelor operaționale se suportă din bugetul de stat.

(3) Prin excepție, pentru proiectele finanțate din FEADR, prin Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014—2020, majorarea se va încadra în limitele valorii sprijinului public nerambursabil, aprobat prin Decizia de punere în aplicare a Comisiei C (2015) 3.508, cu modificările și completările ulterioare.

(4) Autoritățile de management/AR FAMI-FSI au obligația de a parcurge procedurile legale în relația cu comitetele de monitorizare/directoare ale programelor operaționale/naționale și de a solicita, după caz, aprobarea acestor modificări. Prin excepție, pentru programele de cooperare teritorială europeană, actele adiționale se încheie în conformitate cu regulile specifice și în limita fondurilor disponibile alocate la nivelul programelor.

(5) Autoritățile de management/AR FAMI-FSI ale programelor operaționale/naționale au dreptul de a încheia acte adiționale la contractele de finanțare/decizii, în limitele aprobate pentru programele operaționale, potrivit art. 12 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 40/2015, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 105/2016, cu modificările și completările ulterioare, sau potrivit art. 2 din Ordonanța Guvernului nr. 11/2018 privind gestionarea fondurilor externe nerambursabile acordate României prin Cadrul financiar multianual 2014—2020, domeniul Afaceri interne, sau în condițiile alin. (6), cu încadrarea în creditele de angajament, aprobate anual cu această destinație, prin legile bugetare anuale.

(6) Prin excepție de la prevederile alin. (5), pentru proiectele finanțate prin Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014—2020, autoritățile responsabile cu implementarea PNDR sunt autorizate să încheie acte adiționale la contractele de finanțare a căror valoare poate determina depășirea alocării cu până la 130%, a sumelor alocate în euro, la nivel de program operațional din Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală, cu încadrarea în creditele de angajament aprobate anual cu această destinație prin legea bugetului, în limitele valorii sprijinului public nerambursabil din PNDR 2014—2020, aprobat prin Decizia de punere în aplicare a Comisiei C (2015) 3.508, cu modificările și completările ulterioare. În situația în care execuția bugetară este de 100% la nivelul măsurilor de intervenții ale programului operațional, cheltuielile efectuate pentru ajustarea de preț se suportă din bugetul de stat, bugetul local sau, după caz, din bugetul beneficiarului.

Art. 13. — (1) Autoritățile de management ale programelor operaționale, respectiv autoritățile responsabile de implementarea PNDR și AR FAMI-FSI, constituie rezerve de ajustare a valorii la nivelul contractelor de finanțare prin majorarea valorii inițiale a cheltuielilor eligibile și/sau, după caz, a cheltuielilor neeligibile ale contractelor de finanțare, cu respectarea prevederilor prezentului capitol.

(2) Reserva de ajustare a valorii contractelor de finanțare se constituie pe baza rezervelor de implementare de la nivelul contractelor de achiziție publică/contractelor sectoriale/acordurilor-cadru, potrivit art. 9, și nu poate depăși valoarea cumulată a acestora.

(3) Suplimentarea rezervei de ajustare a valorii contractului de finanțare poate avea loc numai dacă a fost utilizată 75% din rezerva de ajustare constituită inițial.

(4) Reserva de ajustare a valorii contractului de finanțare face parte din bugetul proiectului, se evidențiază distinct în bugetul proiectului ca linie bugetară, prin grija autorităților de management, și se va opera în sistemul informatic MySMIS, acolo unde se impune, iar din aceasta se pot efectua plăți numai pentru finanțarea ajustării de preț necesare contractelor de achiziție care stau la baza implementării proiectelor cu finanțare din fonduri externe nerambursabile, cu excepția programelor de cooperare teritorială europeană.

(5) Evidențierea sumelor utilizate din cadrul rezervei de ajustare se determină ca diferență între valoarea fiecărei sume actualizată cu ajustările de preț și valoarea sumelor, neactualizată, în condițiile art. 17 alin. (8) lit. a2), b2), c2) și d2).

(6) Autoritățile de management ale programelor operaționale, respectiv autoritățile responsabile de implementarea PNDR și AR FAMI-FSI, vor emite instrucțiuni pentru constituirea, evidența și plățile din rezerva de ajustare a prețului contractului, în termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, dacă este cazul.

(7) Autoritățile de management ale programelor operaționale și/sau organismele intermediare și/sau AR FAMI-FSI, după caz, încheie cu beneficiarii fondurilor externe nerambursabile acte adiționale la contractele/deciziile/ordinele de finanțare, în termen de 45 de zile de la data depunerii solicitării de către beneficiari, cu verificarea respectării îndeplinirii condițiilor prevăzute la art. 12 și, după caz, a prezentării documentelor prevăzute la art. 10.

Art. 14. — Rezervele de ajustare a valorii contractului de finanțare majorează valorile cheltuielilor eligibile și/sau, după caz, cheltuielile neeligibile ale contractelor de finanțare după următoarele reguli:

a) dacă ajustarea de preț este aferentă unor cheltuieli eligibile și cheltuieli neeligibile rezerva de ajustare a prețului majorează proporțional atât procentul de cheltuieli eligibile, cât și procentul de cheltuieli neeligibile asumate de beneficiarul fondurilor externe nerambursabile în cadrul contractelor de finanțare;

b) dacă ajustarea de preț este aferentă doar unor cheltuieli eligibile rezerva de ajustare a prețului contractelor de finanțare majorează în întregime valoarea cheltuielilor eligibile;

c) dacă ajustarea de preț este aferentă doar unor cheltuieli neeligibile rezerva de ajustare a prețului majorează în întregime valoarea cheltuielilor neeligibile asumate de beneficiarul fondurilor externe nerambursabile în cadrul contractelor de finanțare;

d) dacă ajustarea de preț este aferentă unor cheltuieli eligibile și cofinanțarea asumată de beneficiarul fondurilor externe nerambursabile care, din diferite cauze, este peste limita prevăzută pentru programele operaționale/naționale, rezerva de ajustare a prețului contractului de finanțare poate majora cheltuielile eligibile ale proiectului.

Art. 15. — (1) Reserva de ajustare a valorii contractului de finanțare nu poate majora cheltuielile eligibile pentru următoarele categorii de cheltuieli:

a) cheltuieli care au la bază contracte de consultanță/supervizare, precum și alte contracte de natură similară;

b) cheltuieli care au la bază contracte de prestări servicii, cu excepția contractelor care presupun elaborarea de studii geotehnice și hidrogeologice;

c) cheltuieli care au la bază contracte de asistență tehnică;

d) cheltuieli care au la bază contracte pentru management de proiect;

e) cheltuieli care au la bază contracte pentru auditul de proiect;

f) cheltuieli de natură salarială;

g) alte categorii de cheltuieli de prestări servicii sau de natură similară încheiate potrivit legii.

(2) Pentru proiectele finanțate prin PNDR, rezerva de ajustare a prețului contractului de finanțare nu poate majora cheltuielile eligibile ale proiectului pentru cheltuieli cu prestarea de servicii, indiferent de tipul acestora.

Art. 16. — (1) În situația în care beneficiarii nu depun solicitări, însoțite de documentele justificative în condițiile art. 12, în perioada de implementare a contractelor de finanțare sau pe durata de execuție a contractelor de finanțare aferente proiectelor finanțate prin PNDR, FAMI sau FSI, sumele necesare pentru ajustarea prețului contractelor de achiziție/contractelor sectoriale/acordurilor-cadru se suportă în întregime de către beneficiari.

(2) Până la încheierea actelor adiționale prevăzute la art. 12 alin. (1) din prezenta ordonanță de urgență se pot utiliza sumele eligibile și neeligibile disponibile în cadrul contractelor de

finanțare cu condiția respectării prevederilor capitolului II din prezenta ordonanță de urgență și cu respectarea prevederilor din contractele de finanțare referitoare la modificări bugetare și la eligibilitatea și neeligibilitatea acțiunilor. Obligațiile beneficiarului referitoare la constituirea, utilizarea și plata rezervei de implementare rămân aceleași până la încheierea actelor adiționale la contractele de finanțare și constituirea rezervelor de ajustare a valorii contractelor de finanțare.

(3) După efectuarea plăților de către beneficiari peste nivelul prevăzut la art. 12 alin. (1) lit. a) autoritățile de management sau AR FAMI-FSI au obligația de a respecta prevederile capitolului III referitoare la încheierea de acte adiționale cu beneficiarii potrivit prevederilor din prezenta ordonanță de urgență.

CAPITOLUL IV

Prevederi referitoare la determinarea valorii ajustărilor de preț ale contractelor de achiziție

Art. 17. — (1) Ajustarea stabilită conform prevederilor prezentei ordonanțe de urgență se realizează exclusiv pentru restul rămas de executat/furnizat și prestat la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, până la finalizarea obiectivelor/proiectelor de investiții/lucrărilor și efectuarea recepției la terminarea lucrărilor, potrivit prevederilor legale în vigoare la data efectuării recepției, respectiv până la furnizarea integrală și recepționarea produselor/echipamentelor/bunurilor achiziționate, conform prevederilor contractuale, și, respectiv, până la recepționarea documentațiilor tehnico-economice aferente serviciilor de proiectare studii de fezabilitate și/sau proiecte tehnice, care includ studiul geotehnic, și/sau hidrogeologice pentru infrastructura publică, potrivit prevederilor contractuale.

(2) Prin valoarea restului rămas de executat se înțelege și valoarea echipamentelor/bunurilor și a altor dotări independente necesare pentru realizarea proiectelor a căror finanțare este asigurată din fonduri externe nerambursabile care fac obiectul contractului de finanțare, care nu au fost furnizate până la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, respectiv până la întocmirea procesului verbal de recepție și dare în funcțiune a acestora.

(3) Ajustarea prevăzută la alin. (1) se aplică la fiecare solicitare de plată, pe restul perioadei de derulare a contractului pentru următoarele categorii de contracte:

a) contractele definite potrivit art. 3 alin. (2) lit. a) încheiate cu preț ferm sau cu preț ferm și formulă de ajustare a prețului sau cu formulă de ajustare a prețului, dacă formula de ajustare a prețului prevăzută de prezenta ordonanță de urgență este necesară pentru reechilibrarea condițiilor contractuale și finalizarea implementării proiectelor;

b) contractele definite potrivit art. 3 alin. (2) lit. b) încheiate cu preț ferm sau cu preț ferm și formulă de ajustare a prețului sau cu formulă de ajustare a prețului, dacă formula de ajustare a prețului prevăzută de prezenta ordonanță de urgență este necesară pentru reechilibrarea condițiilor contractuale și finalizarea implementării proiectelor;

c) contractele definite potrivit art. 3 alin. (2) lit. a), al căror obiect îl constituie proiectele de infrastructură de transport de interes național sau european, infrastructură majoră de apă-apă uzată și deșeuri, care sunt încheiate cu preț ferm și formulă de ajustare a prețului sau cu formulă de ajustare a prețului, dacă formula de ajustare a prețului prevăzută de prezenta ordonanță de urgență este necesară pentru reechilibrarea condițiilor contractuale și finalizarea implementării proiectelor;

d) contractele definite potrivit art. 3 alin. (2) lit. c), al căror obiect îl constituie realizarea studiilor de fezabilitate și/sau a proiectelor tehnice aferente proiectelor de infrastructură de transport de interes național sau european, infrastructură majoră de apă-apă uzată și deșeuri și care includ studiile geotehnice și/sau hidrogeologice, care sunt încheiate cu preț ferm.

(4) Contractanții justifică ajustarea valorii solicitării de plată pentru contractele de lucrări prin aplicarea indicelui de cost în construcții la materiale, realizat, publicat de Institutul Național de Statistică pentru luna de referință, definit potrivit alin. (8) lit. a1), denumit în continuare ICC_{mlr} , indicele de cost în construcții la materiale, realizat, publicat de către Institutul Național de Statistică prin publicații oficiale, denumit în continuare ICC_{mr} , aplicabil cu 60 de zile înainte de ultima zi a lunii „n”, precum și prin aplicarea indicelui de cost în construcții total, prognozat de Comisia Națională de Strategie și Prognoză, pentru luna de referință, definită la alin. (8) lit. a1), denumit în continuare ICC_{plr} , precum și prin aplicarea indicelui de cost în construcții total, realizat, denumit în continuare ICC_r , publicat de către Institutul Național de Statistică prin publicații oficiale, aplicabil cu 60 de zile înainte de ultima zi a lunii „n”. Luna „n” reprezintă luna depunerii solicitării de plată.

(5) Contractanții justifică ajustarea valorii solicitării de plată pentru contractele de lucrări al căror obiect îl constituie proiectele de infrastructură de transport de interes național și european, infrastructură majoră de apă-canalizare și deșeuri, prin aplicarea indicelui de cost în construcții la materiale, realizat, publicat de Institutul Național de Statistică pentru luna de referință, prevăzut la alin. (8) lit. c1), denumit în continuare ICC_{mlr} , indicele de cost în construcții la materiale, realizat, publicat de către Institutul Național de Statistică în publicații oficiale, denumit în continuare ICC_{mr} , aplicabil cu 60 de zile înainte de ultima zi a lunii „n”, precum și prin aplicarea indicelui de cost în construcții total, realizat, publicat de Institutul Național de Statistică pentru luna de referință, prevăzut la alin. (8) lit. c1), denumit în continuare ICC_{Rlr} , precum și prin aplicarea indicelui de cost în construcții total, realizat, denumit în continuare ICC_r , realizat, publicat de către Institutul Național de Statistică în publicații oficiale, aplicabil cu 60 de zile înainte de ultima zi a lunii „n”. Luna „n” reprezintă luna depunerii solicitării de plată.

(6) Contractanții justifică ajustarea valorii solicitării de plată pentru contractele de produse luând în considerare indicele valorii unitare — totale, la import, trimestrial, realizat, publicat de Institutul Național de Statistică în „Indicii valorii unitare în comerțul internațional”, la tabelul 2 — „Indicii valorici, indicii valorii unitare și indicii volumului fizic la import”, valabil, la trimestrul de referință, definit potrivit alin. (8) lit. b1), denumit în continuare, $IVUI_{TRr}$, precum și prin aplicarea indicelui valorii unitare — totale, la import, trimestrial, realizat, publicat de Institutul Național de Statistică în „Indicii valorii unitare în comerțul internațional”, la tabelul 2 — „Indicii valorici, indicii valorii unitare și indicii volumului fizic la import”, denumit în continuare $IVUI_{Tr}$, aplicabil cu 90 de zile înainte de ultima zi a lunii „n”. Luna „n” reprezintă luna depunerii solicitării de plată.

(7) Contractanții justifică ajustarea valorii solicitării de plată pentru contractele de servicii care au ca obiect realizarea studiilor de fezabilitate și/sau a proiectelor tehnice aferente infrastructurii publice și care includ studii geotehnice și/sau hidrogeologice, prin aplicarea indicelui lunar al prețului de consum total, denumit în continuare IPC_{lr} , determinat de Institutul Național de Statistică, prin Baza de Date IPC — Lunar, disponibilă online, având ca perioadă curentă — data cu 60 de zile înainte de ultima zi a lunii „n” și ca perioadă de referință — luna de referință, definită potrivit alin. (8) lit. d1). Luna „n” reprezintă luna depunerii solicitării de plată.

(8) Formulele de ajustare aplicabile sunt următoarele:

a.1) În vederea ajustării valorii solicitării de plată pentru situația contractelor prevăzute la alin (3) lit. a), se utilizează următoarea formulă de calcul:

$$V_{apl} = V_m \times \left[(\%av + \%p) + (1 - \%av - \%p) \times \frac{ICC_{mr}}{ICC_{mlr}} \right] + (V_{pl} - V_m) + (1 - \%cpm) \times \left\{ (V_{pl} - V_m) \times \left[(\%av + \%p) + (1 - \%av - \%p) \times \frac{ICC_r}{ICC_{plr}} \right] - (V_{pl} - V_m) \right\},$$

unde:

V_{apl} — valoarea actualizată a plății solicitată de către contractant la data depunerii solicitării de plată;

V_{pl} — valoarea plății solicitată de către contractant la data depunerii solicitării de plată;

V_m — valoarea aferentă cheltuielilor cu materialele din valoarea plății solicitată de către contractant la data depunerii solicitării de plată;

ICC_{mr} — indicele de cost în construcții pentru costul materialelor, realizat, publicat de Institutul Național de Statistică în Buletinul Statistic de Prețuri, aplicabil cu 60 de zile înainte de ultima zi a lunii „n”;

ICC_{mlr} — indicele de cost în construcții pentru costul materialelor, realizat, publicat de Institutul Național de Statistică, în luna de referință;

ICC_r — indicele de cost în construcții total, publicat de Institutul Național de Statistică în Buletinul Statistic de Prețuri, la tabelul 15, aplicabil cu 60 de zile înainte de ultima zi a lunii „n”;

ICC_{plr} — indicele de cost în construcții total, prognozat de Comisia Națională de Strategie și Prognoză, valabil în luna de referință, pentru data cu 60 zile înainte de ultima zi a lunii „n”, potrivit anexei nr. 4;

$\%av$ — procentul de avans acordat de beneficiar contractantului, valabil la data efectuării plății;

$\%p$ — procentul de profit cuprins în solicitările la plată, în situația în care acesta nu există sau nu poate fi identificat se va considera 3% din valoarea situației de plată;

$\%cpm$ — coeficient de pondere al materialelor utilizat în calculul indicelui de cost în construcții, total, publicat de Institutul Național de Statistică în Buletinul Statistic de Prețuri, la tabelul 15A, determinat în funcție de tipul de construcție;

luna „n” — luna depunerii solicitării de plată.

Luna de referință reprezintă luna anterioară față de data-limită de depunere a ofertelor pentru atribuirea contractului de achiziție publică/acordului-cadru. Dacă nu a existat un asemenea termen, luna de referință va fi cu 30 de zile înainte de data semnării contractului.

Pentru contractele de achiziție pentru care luna de referință este anterioară lunii ianuarie 2021, luna de referință va fi asimilată lunii ianuarie 2021.

În situația în care indicele de cost în construcții total, ICC_r , sau indicele de cost în construcții pentru costul materialelor ICC_{mr} nu este disponibil și definitiv, se vor folosi ultimii indici disponibili, iar ajustarea va fi recalculată, pentru diferență, în următoarea situație de plată, atunci când indicii de cost în construcții totali și indicele de cost în construcții pentru costul materialelor vor fi publicați și definitiv.

În situația în care raportul dintre indicii de cost în construcții totali, realizați, respectiv prognozați, aplicați, este subunitar, se va înlocui indicele de cost în construcții total, prognozat, cu

indicele de cost în construcții total, realizat și se aplică acest raport pentru ajustarea sumelor solicitate la plată. ICC_{plr} va avea valoarea indicelui de cost în construcții total, realizat, publicat de Institutul Național de Statistică, în luna de referință.

În situația în care și acest raport este subunitar, acesta va avea valoarea 1, până la data de 31.12.2023, cu condiția ca prin aplicarea raportului să nu se depășească condiția prevăzută la art. 8.

În situația în care în timpul derulării contractelor apar lucrări suplimentare, prețul acestor lucrări se va ajusta conform formulei de ajustare în următoarele condiții:

a) în cazul notelor de comandă suplimentare, pentru cantitățile suplimentare care au echivalent în oferta inițială, luna de referință pentru ajustarea prețului este luna anterioară față de data-limită de depunere a ofertelor pentru atribuirea contractului de achiziție publică/acordului-cadru;

b) în cazul notelor de comandă suplimentare, pentru cantitățile suplimentare care nu au echivalent în oferta inițială, luna de referință pentru ajustarea prețului este luna aferentă depunerii ofertei pentru cantitățile suplimentare.

Dacă în cadrul ofertei depuse au fost folosite articole comasate și, corespunzător, nu se poate determina în mod direct valoarea cheltuielilor cu materiale, pentru determinarea acestora se utilizează ponderile materialelor de construcții, exprimate procentual, stabilite în funcție de categoriile principale de lucrări de construcții și de tipurile de obiecte de construcții prevăzute în Buletinul Statistic de Prețuri al Institutului Național de Statistică prin raportare la obiectul contractului de achiziție de lucrări, astfel:

- a) clădiri rezidențiale noi — 47,31%;
- b) clădiri nerezidențiale noi — 45,82%;
- c) construcții ingineresti noi — 47,21%;
- d) clădiri rezidențiale reparații capitale — 37,76%;
- e) clădiri nerezidențiale reparații capitale — 42,42%;
- f) construcții ingineresti reparații capitale — 33,89%;
- g) clădiri rezidențiale reparații — 42,82%;
- h) clădiri nerezidențiale reparații — 46,95%;
- i) construcții ingineresti reparații — 46,82%.

a.2) Determinarea sumelor aferente utilizării rezervei de implementare pentru contractele prevăzute la alin. (3) lit. a), denumită în continuare S_R , se va face după formula de calcul:

$$S_R = V_{apl} - V_{pl},$$

unde:

V_{apl} — valoarea actualizată a plății solicitate de către contractant la data depunerii solicitării de plată;

V_{pl} — valoarea plății solicitată de către contractant la data depunerii solicitării de plată.

b.1) În vederea ajustării valorii solicitării de plată pentru situația contractelor prevăzute la alin. (3) lit. b) se utilizează următoarea formulă de calcul:

Pentru solicitările de plată depuse în anul 2022, dacă incele $IVUI_{Tr}$ utilizat este aferent trimestrului IV al anului 2021 și $IVUI_{TRr}$ este aferent anului 2021:

$$V_{apl} = V_{pl} \times [(\%av + \%p) + (1 - \%av - \%p) \times \frac{IVUI_{Tr}}{IVUI_{TRr}}]$$

Pentru solicitările de plată depuse în anul 2022 sau 2023, dacă incelele $IVUI_{Tr}$ utilizat este aferent trimestrelor I, II, III și IV, $IVUI_{TRr}$ este aferent trimestrelor I, II, III și IV, anului 2021:

$$V_{apl} = V_{pl} \times [(\%av + \%p) + (1 - \%av - \%p) \times \frac{IVUI_{Tr}}{IVUI_{TRr}} \times \frac{IVUI_{mA2021}}{100}]$$

Pentru solicitările de plată depuse în anul 2023, dacă incelele $IVUI_{Tr}$ utilizat este aferent trimestrelor I, II, III și IV, anului 2023 și $IVUI_{TRr}$ este aferent trimestrelor I, II, III și IV, anului 2021:

$$V_{apl} = V_{pl} \times [(\%av + \%p) + (1 - \%av - \%p) \times \frac{IVUI_{Tr}}{IVUI_{TRr}} \times \frac{IVUI_{mA2021} \times IVUI_{mA2022}}{100 \times 100}] ,$$

unde:

V_{apl} — valoarea actualizată a plății solicitată de către contractant la data depunerii solicitării de plată;

V_{pl} — valoarea plății solicitată de către contractant la data depunerii solicitării de plată;

$IVUI_{Tr}$ — Indcele valorii unitare — total, la import, trimestrial, realizat, publicat de Institutul Național de Statistică în „Indicii valorii unitare în comerțul internațional”, la tabelul 2 — „Indicii valorici, indicii valorii unitare și indicii volumului fizic la import”, aplicabil cu 90 de zile înainte de ultima zi a lunii „n”;

$IVUI_{TRr}$ — incelele valorii unitare — total, la import, trimestrial, realizat în luna de referință, publicat de Institutul Național de Statistică în „Indicii valorii unitare în comerțul internațional”, la tabelul 2 — „Indicii valorici, indicii valorii unitare și indicii volumului fizic la import”;

$IVUI_{mA2021}$ — incelele valorii unitare — total, la import, mediu anual, realizat, pentru anul 2021, publicat de Institutul Național de Statistică în „Indicii valorii unitare în comerțul internațional”, la tabelul 2 — „Indicii valorici, indicii valorii unitare și indicii volumului fizic la import”;

$IVUI_{mA2022}$ — incelele valorii unitare — total, la import, mediu anual, realizat, pentru anul 2022, publicat de Institutul Național de Statistică în „Indicii valorii unitare în comerțul internațional”, la tabelul 2 — „Indicii valorici, indicii valorii unitare și indicii volumului fizic la import”;

$\%av$ — procentul de avans acordat de beneficiar contractantului, valabil la data efectuării plății;

$\%p$ — procentul de profit cuprins în solicitările la plată; în situația în care acesta nu există sau nu poate fi identificat se va considera 3% din valoarea situației de plată;

luna „n” — luna depunerii solicitării de plată.

Luna de referință reprezintă luna anterioară față de data-limită de depunere a ofertelor pentru atribuirea contractului de achiziție publică/acordului-cadru. Dacă nu a existat un asemenea termen, luna de referință va fi cu 30 de zile înainte de data semnării contractului.

Pentru contractele de achiziție pentru care luna de referință este anterioară lunii ianuarie 2021, luna de referință va fi asimilată lunii ianuarie 2021.

În cazul în care incelele valorii unitare — total, la import, trimestrial, $IVUI_{Tr}$, nu este disponibil și definitiv, se va folosi ultimul indice disponibil, iar ajustarea va fi recalculată atunci când incelele va fi disponibil, respectiv când valoarea va deveni definitivă.

Atunci când raportul dintre indicii valorii unitare — total, la import, este subunitar, ajustarea valorii solicitate la plată se va face în mod corespunzător.

Până la data de 31.12.2023, atunci când valoarea raportului dintre indicii valorii unitare este subunitar se poate opta ca acesta să aibă valoarea 1, cu condiția încadrării în prevederile art. 8.

În situația în care în timpul derulării contractelor de furnizare apar suplimentări de produse, prețul acestora se va ajusta în următoarele condiții:

a) în situația suplimentării cantităților de produse, pentru cantitățile de produse care au echivalent în oferta inițială, luna de referință pentru ajustarea prețului este luna anterioară față de data-limită de depunere a ofertelor pentru atribuirea contractului de achiziție publică/acordului-cadru;

b) în situația suplimentării cantităților de produse, pentru cantitățile suplimentare de produse care nu au echivalent în oferta inițială, luna de referință pentru ajustarea prețului este luna aferentă depunerii ofertei pentru cantitățile suplimentare.

b.2) Determinarea sumelor aferente utilizării rezervei de implementare pentru contractele prevăzute la alin. (3) lit. b), denumită în continuare S_R , se va face după formula de calcul:

$$S_R = V_{apl} - V_{pl} ,$$

unde:

V_{apl} — valoarea actualizată a plății solicitată de către contractant la data depunerii solicitării de plată;

V_{pl} — valoarea plății solicitată de către contractant la data depunerii solicitării de plată.

c.1) În vederea ajustării valorii solicitării de plată pentru situația contractelor prevăzute la alin. (3) lit. c), al căror obiect îl constituie proiectele de infrastructură de transport de interes național și european, infrastructura majoră de apă-apă uzată și deșeuri, se utilizează următoarea formulă de calcul:

$$V_{apl} = V_m \times \left[(\%av + \%p) + (1 - \%av - \%p) \times \frac{ICC_{mr}}{ICC_{mlr}} \right] + (V_{pl} - V_m) + (1 - \%cpm) \times \left\{ (V_{pl} - V_m) \times \left[(\%av + \%p) + (1 - \%av - \%p) \times \frac{ICC_r}{ICC_{Rlr}} \right] - (V_{pl} - V_m) \right\},$$

unde:

V_{apl} — valoarea actualizată a plății solicitată de către contractant la data depunerii solicitării de plată;

V_{pl} — valoarea plății solicitată de către contractant la data depunerii solicitării de plată;

V_m — valoarea aferentă cheltuielilor cu materialele din valoarea plății solicitată de către contractant la data depunerii solicitării de plată;

ICC_{mr} — indicele de cost în construcții pentru costul materialelor, realizat, publicat de Institutul Național de Statistică în Buletinul Statistic de Prețuri, aplicabil cu 60 de zile înainte de ultima zi a lunii „n”;

ICC_{mlr} — indicele de cost în construcții pentru costul materialelor, realizat, publicat de Institutul Național de Statistică, în luna de referință;

ICC_r — indicele de cost în construcții total, realizat, publicat de Institutul Național de Statistică în Buletinul Statistic de Prețuri, la tabelul 15, aplicabil cu 60 de zile înainte de ultima zi a lunii „n”;

ICC_{Rlr} — indicele de cost în construcții total, realizat, publicat de Institutul Național de Statistică, în luna de referință;

$\%av$ — procentul de avans acordat de beneficiar contractantului, valabil la data efectuării plății;

$\%p$ — procentul de profit cuprins în solicitările la plată; în situația în care acesta nu există sau nu poate fi identificat se va considera 3% din valoarea situației de plată;

$\%cpm$ — coeficient de pondere al materialelor utilizat în calculul indicelui de cost în construcții, total, publicat de Institutul Național de Statistică în Buletinul Statistic de Prețuri, la tabelul 15A, determinat în funcție de tipul de construcție;

luna „n” — luna depunerii solicitării de plată.

Luna de referință reprezintă luna anterioară față de data-limită de depunere a ofertelor pentru atribuirea contractului de achiziție publică/acordului-cadru. Dacă nu a existat un asemenea termen, luna de referință va fi cu 30 de zile înainte de data semnării contractului.

Pentru contractele de achiziție pentru care luna de referință este anterioară lunii ianuarie 2021, luna de referință va fi asimilată lunii ianuarie 2021.

În situația în care indicele de cost în construcții total, ICC_r , sau indicele de cost în construcții pentru costul materialelor, ICC_{mr} , nu este disponibil și definitiv, se vor folosi ultimii indici disponibili, iar ajustarea va fi recalculată, pentru diferență, în

următoarea situație de plată, atunci când indicele de cost în construcții total și indicele de cost în construcții pentru costul materialelor vor fi publicați și definitivi.

În situația în care raportul între indicii de cost în construcții, totali, aplicabili, este subunitar, ajustarea valorii solicitate la plată se va face în mod corespunzător.

Până la data de 31.12.2023, atunci când valoarea raportului între indicii valorii unitare este subunitară se poate opta ca acesta să aibă valoarea 1, cu condiția încadrării în prevederile art. 8.

În situația în care în timpul derulării contractelor apar lucrări suplimentare, prețul acestor lucrări se va ajusta conform formulei de ajustare în următoarele condiții:

a) în cazul notelor de comandă suplimentare, pentru cantitățile suplimentare care au echivalent în oferta inițială, luna de referință pentru ajustarea prețului este luna anterioară față de data-limită de depunere a ofertelor pentru atribuirea contractului de achiziție publică/acordului-cadru;

b) în cazul notelor de comandă suplimentare, pentru cantitățile suplimentare care nu au echivalent în oferta inițială, luna de referință pentru ajustarea prețului este luna aferentă depunerii ofertei pentru cantitățile suplimentare.

Dacă în cadrul ofertei depuse au fost folosite articole comasate și corespunzător nu se poate determina în mod direct valoarea cheltuielilor cu materialele sau din diferite alte motive nu se poate stabili valoarea cheltuielilor cu materialele, pentru determinarea acestora se utilizează ponderile materialelor de construcții, exprimate procentual, stabilite în funcție de categoriile principale de lucrări de construcții și de tipurile de obiecte de construcții prevăzute în Buletinul Statistic de Prețuri al Institutului Național de Statistică prin raportare la obiectul contractului de achiziție de lucrări, astfel:

a) construcții inginerești noi — 47,21%;

b) construcții inginerești reparații capitale — 33,89%.

c.2) Determinarea sumelor aferente utilizării rezervei de implementare pentru contractele prevăzute la alin. (3) lit. c), denumită în continuare S_R , se va face după formula de calcul:

$$S_R = V_{apl} - V_{pl},$$

unde:

V_{apl} — valoarea actualizată a plății solicitată de către contractant la data depunerii solicitării de plată;

V_{pl} — valoarea plății solicitată de către contractant la data depunerii solicitării de plată.

d.1) În vederea ajustării valorii solicitării de plată pentru situația contractelor prevăzute la alin. (3) lit. d) se utilizează următoarea formulă de calcul:

$$V_{apl} = V_{pl} \times [(\%av + \%p) + (1 - \%av - \%p) \times \frac{IPC_{lr}}{100}],$$

unde:

V_{apl} — valoarea actualizată a plății solicitată de către contractant la data depunerii solicitării de plată;

V_{pl} — valoarea plății solicitată de către contractant la data depunerii solicitării de plată;

IPC_{lr} — indicele lunar al prețului de consum total, determinat de Institutul Național de Statistică, prin baza de date IPC — Lunar, disponibilă online, având ca perioadă curentă data cu 60 de zile înainte de ultima zi a lunii „n” și ca perioadă de referință luna de referință;

$\%av$ — procentul de avans acordat de beneficiar contractantului, valabil la data efectuării plății;

$\%p$ — procentul de profit cuprins în solicitările la plată; în situația în care acesta nu există sau nu poate fi identificat se va considera 3% din valoarea situației de plată;

luna „n” — luna depunerii solicitării de plată.

Luna de referință reprezintă luna anterioară față de data-limită de depunere a ofertelor pentru atribuirea contractului de achiziție publică/acordului-cadru. Dacă nu a existat un asemenea termen, luna de referință va fi cu 30 de zile înainte de data semnării contractului.

Pentru contractele de achiziție pentru care luna de referință, este anterioară lunii ianuarie 2021, luna de referință va fi asimilată lunii ianuarie 2021.

Atunci când IPC_{lr} — indicele lunar al prețului de consum total este subunitar, ajustarea valorii solicitate la plată se va face în mod corespunzător.

d.2) Determinarea sumelor aferente utilizării rezervei de implementare pentru contractele prevăzute la alin. (3) lit. c), denumită în continuare S_R , se va face după formula de calcul:

$$S_R = V_{apl} - V_{pl},$$

unde:

V_{apl} — valoarea actualizată a plății solicitată de către contractant la data depunerii solicitării de plată;

V_{pl} — valoarea plății solicitată de către contractant la data depunerii solicitării de plată.

(9) Pentru contractele de lucrări a căror formulă de ajustare a prețului este cea prevăzută la alin. (8) lit. c1) contractanții au obligația de a defalca valoarea materialelor din situația de plată față de restul categoriilor de costuri, iar la determinarea valorii restului rămas de executat potrivit alin. (1) au obligația de a detalia valoarea materialelor față de restul categoriilor de costuri pe care le conține valoarea rămasă. În situația în care valoarea materialelor nu poate fi separată distinct se vor aplica ponderile materialelor prevăzute la lit. c1).

Art. 18. — (1) În cazul în care ajustarea prevăzută la art. 17 se aplică achizițiilor directe, aplicarea formulei de ajustare prevăzute la art. 17 alin. (5), după caz, nu trebuie să conducă la o valoare a contractului egală cu sau mai mare decât pragul prevăzut la art. 7 alin. (5) din Legea nr. 98/2016, cu modificările și completările ulterioare, respectiv la art. 12 alin. (4) din Legea nr. 99/2016, cu modificările și completările ulterioare.

(2) În cazul în care ajustarea prevăzută la art. 17 se aplică contractelor încheiate ca urmare a unei proceduri simplificate, aplicarea formulei de ajustare prevăzute la art. 17 alin. (5), după caz, nu trebuie să conducă la o valoare a contractului egală cu sau mai mare decât pragul prevăzut la art. 7 alin. (1) din Legea nr. 98/2016, cu modificările și completările ulterioare, respectiv la art. 12 alin. (1) din Legea nr. 99/2016, cu modificările și completările ulterioare.

CAPITOLUL V

Ajustarea prețurilor în cadrul devizelor generale de investiții, precum și a modificării valorii contractelor de finanțare

Art. 19. — (1) Prevederile prezentului capitol se aplică revizuirii devizelor generale de investiții, a costului investiției, precum și a valorilor estimate aferente proiectelor de infrastructură implementate de beneficiarii fondurilor externe nerambursabile pentru care există încheiate contracte de finanțare/decizii de finanțare, a fost finalizată evaluarea cererilor de finanțare sau pentru proiectele care au aprobat formularul F1 — Fișa de fundamentare a proiectului propus la finanțare/finanțat, la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență.

(2) Revizuirea devizelor generale de investiții pentru proiectele de infrastructură prevăzute la alin. (1) se aplică pentru acele situații în care procedurile de atribuire nu au fost publicate, precum și pentru procedurile de atribuire care urmează a fi reluate.

(3) Revizuirea devizelor generale de investiții, respectiv revizuirea costului investițiilor pentru proiectele de infrastructură implementate de beneficiarii fondurilor externe nerambursabile se face utilizând indicii de cost în construcții total, potrivit anexei nr. 5.

(4) Costul investiției revizuit se obține prin aplicarea la valoarea inițială neactualizată a costului investiției, rezultată din valoarea cheltuielilor eligibile și/sau neeligibile a proiectelor, a indicatorilor de cost total în construcții, prevăzuți de prezenta ordonanță de urgență. Costul investiției revizuit poate conduce la modificarea valorii eligibile și/sau neeligibile a contractelor de finanțare/deciziilor de finanțare în conformitate cu prevederile art. 12.

Art. 20. — Ajustarea prețurilor în cadrul devizelor generale aferente proiectelor, respectiv a costului investiției, precum și a valorii estimate a procedurilor de atribuire, finanțate din fonduri externe nerambursabile, prevăzute la art. 19, se realizează cu respectarea următoarelor etape:

a) stabilirea costului revizuit al proiectului de infrastructură publică având ca bază de referință luna ianuarie 2022, precum și indicii de cost total în construcții prevăzuți în anexa nr. 5;

b) constituirea și/sau recalcularea rezervei de ajustare a valorii contractului de finanțare pentru anii 2022—2023, în situația în care acestea există;

c) verificarea sumelor disponibile în cadrul contractului/deciziei de finanțare și revizuirea valorii eligibile și/sau neeligibile a proiectului;

d) actualizarea analizei cost-beneficiu având ca an de referință anul 2022, dacă este cazul;

e) elaborarea documentației de modificare a proiectului de infrastructură.

Art. 21. — (1) Pentru stabilirea costului revizuit, respectiv a devizului general de investiție, având ca bază de referință luna ianuarie 2022, beneficiarul fondurilor externe nerambursabile stabilește valoarea totală a costurilor eligibile, respectiv a costurilor neeligibile care fac parte din devizul general de investiție, ce se impun a fi modificate la nivelul proiectului de infrastructură publică, și stabilește impactul financiar asupra categoriilor de cheltuieli prin ajustarea cu ajutorul indicelui de cost în construcții total a valorii contractului de finanțare/deciziei de finanțare, precum și a valorii estimate, respectiv a costului

investiției pentru proiectele de infrastructură a căror proceduri de atribuire sunt nepublicate sau pentru proceduri de atribuire aflate în situația de fi reluate.

(2) Ajustarea costului investiției, a valorii devizului general de investiții, respectiv a valorii estimate a unor proceduri de atribuire aferente unor contracte de lucrări, pe baza costului revizuit potrivit alin. (1), se face folosind metoda și indicii de creștere a costurilor totale în construcții din anexa nr. 5, în funcție de anul de referință a estimării inițiale a prețurilor utilizate la elaborarea devizului general de investiție.

(3) Beneficiarul poate alege, în funcție de situația fiecărui proiect de infrastructură, ca ajustarea costului investiției, a devizului general de investiție, respectiv a valorii estimate să fie mai mică decât rezultatul aplicării metodei din anexa nr. 5.

Art. 22. — Recalcularea rezervei de ajustare a valorii contractului de finanțare pentru anii 2022—2023 se realizează conform indicilor de cost în construcții totali, prognozați conform anexei nr. 5.

Art. 23. — (1) Verificarea sumelor disponibile în cadrul contractului/deciziei de finanțare a proiectului de infrastructură se realizează prin raportarea valorii totale actualizate a costurilor eligibile și/sau neeligibile ce se impun a fi modificate la nivelul proiectului, în conformitate cu sumele rezultate din ajustări prevăzute la art. 21 și 22, la valoarea contractului/deciziei de finanțare înainte de ajustare din care se deduce valoarea cumulată eligibilă și/sau neeligibilă a contractelor de achiziție semnate, valoarea cumulată eligibilă și/sau neeligibilă a cheltuielilor angajate sau care urmează a fi angajate și valoarea cumulată eligibilă și/sau neeligibilă a contractelor de achiziție care urmează a fi semnate în cadrul proiectului, conform planului de achiziție aferent contractului de finanțare.

(2) Dacă în urma verificării sumelor disponibile prevăzute la alin. (1) se constată că valoarea totală a costurilor eligibile și/sau neeligibile ce se impun a fi suplimentate este mai mică decât valoarea sumelor disponibile din cadrul contractului/deciziei de finanțare, în această situație nu se impune revizuirea valorii eligibile și/sau neeligibile a proiectului.

(3) Revizuirea valorii eligibile și/sau neeligibile a proiectului se realizează pe baza estimării impactului financiar asupra costurilor eligibile și/sau neeligibile din cadrul proiectului de infrastructură, după cum urmează:

a) atunci când valoarea totală a costurilor eligibile și/sau neeligibile ce se impun a fi suplimentate este mai mică decât diferența dintre 10% din valoarea proiectului actualizată și valoarea liniei bugetare de diverse și neprevăzute, revizuirea valorii eligibile și/sau neeligibile a proiectului se face prin modificarea devizului general al investiției în sensul creșterii valorii liniei bugetare de diverse și neprevăzute, a bugetului proiectului și transmiterea documentației necesare redepunerii proiectului și modificării contractului de finanțare/deciziei de finanțare la autoritatea de management a programului operațional/AR FAMI-FSI;

b) atunci când valoarea totală a costurilor eligibile și/sau neeligibile ce se impun a fi suplimentate este mai mare decât diferența dintre 10% din valoarea proiectului actualizată și valoarea liniei bugetare de diverse și neprevăzute, revizuirea valorii eligibile și/sau neeligibile a proiectului se face prin actualizarea analizei cost-beneficiu, după caz, potrivit prevederilor art. 20 lit. d), pentru proiectele unde aceasta a făcut parte din documentația contractului de finanțare, și transmiterea documentației necesare redepunerii proiectului și modificării contractului de finanțare/deciziei de finanțare la autoritatea de management care gestionează programul operațional/național.

Art. 24. — (1) Actualizarea analizei cost-beneficiu, denumită în continuare *ACB*, se realizează pe baza costului revizuit potrivit art. 21, exclusiv prin modificarea costului de investiție și a referințelor subsecvente acestuia, și cuprinde:

a) actualizarea cheltuielilor de exploatare și întreținere, în cazul în care nivelul costurilor de exploatare și întreținere depinde de nivelul costului de investiție;

b) verificarea faptului că rata internă de rentabilitate economică, denumită în continuare RIR_e , este îndeplinită în continuare, respectiv înregistrează valori peste $RIR_e > 5\%$;

c) aprobarea, dacă este cazul, a planului tarifar de servicii actualizat;

d) verificarea sustenabilității financiare atât la nivelul proiectului, cât și la nivelul beneficiarului, dacă este cazul;

e) recalcularea ratei deficitului de finanțare, dacă este cazul;

f) actualizarea altor indicatori de sustenabilitate financiară/economică a proiectului de infrastructură.

(2) În situația în care *ACB* este realizată în euro, se va folosi rata de schimb valutar de 4,9448 lei pentru un euro, comunicată de Banca Națională a României ca medie pentru luna ianuarie 2022 — luna de bază a costurilor.

(3) În toate cazurile rata deficitului de finanțare nu va fi modificată.

Art. 25. — Documentația de modificare a valorii eligibile și/sau neeligibile a proiectului, respectiv a valorii contractului de finanțare/deciziei de finanțare va cuprinde:

a) o solicitare de revizuire a valorii eligibile și/sau neeligibile a contractului de finanțare/deciziei de finanțare;

b) un memoriu justificativ care consemnează modificările efectuate;

c) documentele aferente proiectului care au fost modificate, cum ar fi, dar fără a se limita la aceasta: devizele generale de investiții revizuite, *ACB* revizuită, plan tarifar revizuit, dacă este cazul;

d) cererea de finanțare revizuită.

Art. 26. — În situația contractelor de finanțare care cuprind clauze exprese de interdicere a modificării valorii eligibile, se vor putea încheia acte adiționale de majorare a valorii eligibile numai pentru revizuirea devizului general de investiții, prevăzută de prezenta ordonanță de urgență, chiar dacă această majorare conduce la depășirea valorii nerambursabile și/sau eligibile stabilite prin ghidurile solicitantului sau programele operaționale/naționale. Diferența de valoare peste valoarea cheltuielilor eligibile ale programelor operaționale și peste valoarea de 100% rezultată din execuția cheltuielilor publice se suportă din bugetul de stat.

Art. 27. — Autoritățile de management ale programelor operaționale sau AR FAMI-FSI, pe baza documentației prevăzute la art. 25, întocmesc act adițional la contractul de finanțare sau solicită modificarea valorii deciziei de finanțare, după caz, cu respectarea următoarelor reguli:

a) dacă ajustarea valorii este aferentă unor cheltuieli eligibile și cheltuieli neeligibile, rezerva de ajustare a valorii majorează proporțional atât procentul de cheltuieli eligibile, cât și procentul de cheltuieli neeligibile asumate de beneficiarul fondurilor externe nerambursabile în cadrul contractelor de finanțare;

b) dacă ajustarea valorii este aferentă doar unor cheltuieli eligibile, rezerva de ajustare a valorii contractelor de finanțare majorează în întregime valoarea cheltuielilor eligibile;

c) dacă ajustarea valorii este aferentă doar unor cheltuieli neeligibile, rezerva de ajustare a valorii majorează în întregime valoarea cheltuielilor neeligibile;

d) dacă ajustarea valorii este aferentă unor cheltuieli eligibile și cofinanțarea asumată de beneficiarul fondurilor externe nerambursabile care, din diferite cauze, este peste limita prevăzută pentru programele operaționale/naționale, rezerva de ajustare a valorii contractului poate majora cheltuielile eligibile ale proiectului.

Art. 28. — Beneficiarii fondurilor externe nerambursabile care nu depun documentația prevăzută la art. 25 în perioada de implementare a contractului de finanțare nu beneficiază de prevederile legale referitoare la revizuirea valorii eligibile a contractului de finanțare, iar eventualele cheltuieli aferente rămân în sarcina exclusivă a beneficiarului.

Art. 29. — (1) Prin excepție de la prevederile art. 20—25 și 27—28, în cazul proiectelor finanțate prin PNDR 2014—2020 se poate proceda la ajustarea prețurilor în cadrul devizelor generale aferente proiectelor de investiții al căror obiect principal al proiectului este reprezentat de investiții realizate prin contracte de achiziție publică de lucrări, conform reglementărilor specifice.

(2) În termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, autoritățile responsabile de implementarea PNDR vor emite instrucțiuni pentru punerea în aplicare a prevederilor alin. (1), stabilind inclusiv termene procedurale și metodologia de aplicat.

(3) Pentru proiectele finanțate prin PNDR 2014—2020, autoritățile responsabile de implementarea PNDR sunt autorizate să încheie acte adiționale la contractele de finanțare, cu respectarea prevederilor art. 12 alin. (6).

CAPITOLUL VI

Formula de ajustare a prețurilor pentru documentațiile de atribuire care urmează a fi publicate pentru proiectele de infrastructură de transport de interes național sau european, infrastructură majoră de apă-apă uzată și deșeuri

Art. 30. — Pentru procedurile de atribuire care se vor publica după data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, beneficiarii fondurilor externe nerambursabile pot include în documentațiile de atribuire a contractelor de lucrări care au ca obiect proiectele de infrastructură de transport de interes național sau european, infrastructură majoră de apă-apă uzată și deșeuri formula de ajustare a prețurilor prevăzută la art. 31.

Art. 31. — (1) Formula de ajustare a prețurilor pentru situațiile prevăzute la art. 30 este următoarea:

$$V_{apl} = V_{pl} + (V_{sl} - V_{pl}) \times \sum_{i=1}^{10} c_i \times \frac{I_{CCrci}}{I_{CClrci}}$$

cu condiția ca: $\sum_{i=1}^{10} c_i = 1$,

unde:

V_{apl} — valoarea actualizată a plății solicitată de către contractant la data depunerii solicitării de plată;

V_{pl} — valoarea plății solicitată de către contractant la data depunerii solicitării de plată care nu face obiectul actualizării;

V_{sl} — valoarea situațiilor de lucrări neactualizată depusă la plată de către contractant conform graficelor de execuție;

c_i — ponderea elementului de cost semnificativ, stabilită în cadrul contractului;

I_{CCrci} — indicele de cost pentru materialele semnificative sau alte elemente de cost semnificative publicate periodic de Institutul Național de Statistică, valabile cu 60 de zile înainte de ultima zi din luna de referință „n” de depunere a situației de plată;

I_{CClrci} — indicele de cost pentru materialele semnificative sau alte elemente de cost semnificative publicate periodic de Institutul Național de Statistică, valabile cu 30 de zile înainte de data depunerii ofertei.

(2) Prin *element de cost semnificativ* se înțelege orice categorie de cost specifică de natura materialelor, manoperei, utilajelor, echipamentelor și a altor categorii de costuri de natură similară care dețin o pondere însemnată în valoarea proiectului de infrastructură și sunt strict necesare pentru implementarea acestuia.

Art. 32. — (1) Elementele de cost semnificative pentru proiectele de infrastructură de transport de interes național sau european se stabilesc în număr de maximum 10 pe fiecare categorie de proiect de infrastructură de transport de interes național sau european, prin ordin al ministrului transporturilor și infrastructurii și al ministrului investițiilor și proiectelor europene, în termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(2) Elementele de cost semnificative pentru proiectele de infrastructură majoră de apă-apă uzată și deșeuri se stabilesc în număr de maximum 10 pe fiecare categorie de infrastructură prin ordin al ministrului investițiilor și proiectelor europene, în termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, emis și publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, după consultarea autorităților publice și a organizațiilor de profil din domeniul apă-apă uzată, deșeuri și în baza unor justificări.

Art. 33. — Indicele de cost în construcții defalcat pe elemente de cost semnificativ potrivit art. 31 se publică lunar de Institutul Național de Statistică, în termen de 120 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență.

Art. 34. — (1) În situația în care beneficiarii fondurilor externe nerambursabile optează pentru aplicarea formulei de ajustare a prețurilor potrivit art. 31 alin. (1), aceștia sunt obligați să includă în documentațiile de atribuire prevederi referitoare la obligația contractanților de a defalca ofertele de preț, conform ponderilor pentru elementele semnificative comunicate de beneficiarii fondurilor externe nerambursabile, pentru următoarele categorii de valori:

- valori aferente fiecărui element de cost semnificativ;
- valori care nu sunt incluse în ajustarea de preț.

(2) Beneficiarii fondurilor externe nerambursabile sunt obligați să cuprindă în documentațiile aferente procedurilor de atribuire ponderile și indicii de cost în construcții pentru elemente de cost semnificative în vigoare cu 60 de zile față de data lansării procedurii de atribuire, care se vor prelua ulterior și în contractele de achiziție publică/contractele sectoriale/acordurile-cadru care urmează a fi încheiate.

Art. 35. — Contractantul are obligația de defalcare a valorii situațiilor de plată depuse la beneficiar pentru fiecare valoare a elementelor de cost semnificativ în funcție de ponderile acestora, precum și pentru valorile care nu se cuprind în ajustarea de preț.

Art. 36. — Contractanții nu pot aplica formula de ajustare a prețurilor prevăzută la art. 31 alin. (1) pentru valori mai mari decât cele comunicate la data-limită de depunere a ofertei pentru elementele semnificative de cost care fac obiectul ofertelor de preț, cu excepția situațiilor în care valoarea elementelor de cost semnificative a fost modificată prin act adițional.

Art. 37. — Formula pentru ajustare de preț prevăzută la art. 17 alin. (8) lit. c1), aferentă contractelor în vigoare prevăzute la art. 17 alin. (3) lit. c) poate fi înlocuită cu formula prevăzută la art. 31, pentru a asigura echilibrarea contractuală în condiții de imprevizibilitate, numai cu respectarea prevederilor art. 3 alin. (13) și numai după stabilirea indicilor de cost în construcții specifici elementelor de cost semnificative prevăzută la art. 32 și la art. 33, respectiv parcurgerea procedurii prevăzute la art. 43 alin. (1) și a procedurii prevăzute de art. 10. În baza actelor adiționale încheiate potrivit art. 10, autoritățile de management ale programelor operaționale au obligația de a parcurge procedura prevăzută la art. 12.

CAPITOLUL VII

Dispoziții tranzitorii și finale

Art. 38. — Actelor adiționale, indiferent de obiectul lor, încheiate la contractele de finanțare pentru beneficiarii ai căror proiecte sunt finanțate din fonduri externe nerambursabile le sunt aplicabile prevederile legale referitoare la mecanismele cererilor de prefinanțare, mecanismele cererilor de plată și mecanismele cererilor de rambursare, precum și la cererile de fonduri definite în Hotărârea Guvernului nr. 48/2015 privind stabilirea sistemului de management și control în vederea gestionării fondurilor acordate României prin Cadrul financiar multianual 2014—2020, domeniul Afaceri interne, cu modificările și completările ulterioare, după caz.

Art. 39. — Beneficiarii proiectelor finanțate din fonduri europene care nu au încheiate contracte de finanțare pentru proiecte de infrastructură de interes național sau european, de infrastructură majoră apă-apă uzată și deșeuri au obligația de a cuprinde în buget sumele necesare în conformitate cu prevederile art. 9.

Art. 40. — Autoritățile de management ale programelor operaționale, respectiv autoritățile responsabile de implementarea PNDR/AR FAMI-FSI, în calitate de furnizor de ajutor de stat, au obligația să verifice condițiile de acordare, valabilitatea și încadrarea în plafoanele de la nivelul schemelor de ajutor de stat pe care le administrează conform regulilor de ajutor de stat relevante aplicabile, ca urmare a aplicării prevederilor prezentei ordonanței de urgență.

Art. 41. — Actele adiționale la contractele de achiziție care se încheie potrivit cerințelor prevăzute la capitolul II sunt supuse procedurilor specifice de verificare ale programelor, în vederea aprobării.

Art. 42. — (1) Beneficiarilor fondurilor externe nerambursabile care au încheiat contracte de achiziție publică/contracte sectoriale/acorduri-cadru care au clauze referitoare la ajustările de preț în vigoare, inclusiv prin aplicarea prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 1/2018 pentru aprobarea condițiilor generale și specifice pentru anumite categorii de contracte de achiziție aferente obiectivelor de investiții finanțate din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare, le sunt aplicabile dispozițiile capitolului III — Prevederi referitoare la încheierea de acte adiționale la contractele de finanțare.

(2) Rezerva de ajustare a valorii contractului de finanțare prevăzute la alin. (1) se va constitui în limitele procentuale ale rezervei de implementare prevăzute la art. 9 alin. (3) și (4).

Art. 43. — (1) În situația în care beneficiarii fondurilor externe nerambursabile întocmesc acte adiționale la contractele de achiziție publică/contractele sectoriale/acordurile-cadru sau alte categorii de contracte pentru introducerea unor formule de ajustare a prețului prevăzute la art. 17 alin. (8) necesare pentru reechilibrarea condițiilor contractuale, care se încadrează în condițiile de imprevizibilitate prevăzute de art. 3 alin. (13), aceștia sunt obligați să întocmească o notă justificativă aprobată de reprezentantul legal în care vor menționa:

a) caracterul de imprevizibilitate al reechilibrării contractuale;

b) clauzele contractuale care sunt necesare a fi reechilibrate;

c) modalitatea prin care se manifestă dezechilibrul contractual raportat la clauzele contractuale existente, inclusiv prin prezentarea de documente justificative în acest sens;

d) impactul financiar al dezechilibrului financiar prin aplicarea formulei de ajustare a prețului existent în contract la valoarea restului rămas de executat a contractului;

e) impactul financiar al reechilibrării contractuale prin aplicarea formulei de ajustare a prețului prevăzută de art. 17 alin. (8) la valoarea restului rămas de executat a contractului.

(2) Dacă diferența de valoare între impactul financiar prevăzut la alin. (1) lit. e) și impactul financiar prevăzut la alin. (1) lit. d) împărțită la valoarea impactului financiar prevăzut la

alin. (1) lit. e) este mai mică sau egală cu 10%, nu este necesară reechilibrarea contractuală.

(3) Dacă diferența de valoare între impactul financiar prevăzut la alin. (1) lit. e) și impactul financiar prevăzut la alin. (1) lit. d) împărțită la valoarea impactului financiar prevăzut la alin. (1) lit. e) este mai mare de 10%, reechilibrarea contractuală va urma procedura prevăzută de prezenta ordonanță de urgență.

Art. 44. — (1) Creditele de angajament și creditele bugetare necesare pentru modificarea valorii contractelor de finanțare în vederea constituirii rezervelor de ajustare a valorii contractului de finanțare prevăzute la art. 13 se alocă în bugetele ordonatorilor principali de credite cu rol de autoritate de management/AR FAMI-FSI odată cu aprobarea legilor bugetare anuale și ale legilor de rectificare bugetare, în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 500/2002, cu modificările și completările ulterioare, și ale art. 30 alin. (2) din Legea responsabilității fiscal-bugetare nr. 69/2010, republicată.

(2) Pentru beneficiarii fondurilor externe nerambursabile finanțate integral sau parțial de la bugetul de stat, creditele de angajament și creditele bugetare necesare pentru modificarea valorii contractelor de achiziție în vederea constituirii rezervelor de implementare a valorii contractului de achiziție prevăzute la art. 12 se alocă în bugetele ordonatorilor de credite, odată cu aprobarea legilor bugetare anuale și ale legilor de rectificare bugetare, în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, și ale art. 30 alin. (2) din Legea responsabilității fiscal-bugetare nr. 69/2010, republicată.

Art. 45. — Sumele suplimentare necesare pentru ajustarea prețului contractelor de achiziție publică/contractelor sectoriale/acordurilor-cadru din cadrul proiectelor finanțate din programele de cooperare teritorială europeană pot fi suportate din bugetul proiectelor de la capitolul diverse și neprevăzute sau de la alte categorii/capitole bugetare sau din economii înregistrate la nivelul proiectului, conform regulilor specifice fiecărui program.

Art. 46. — În cazul contractelor de achiziții publice/contractelor sectoriale/acordurilor-cadru de lucrări la care au fost încheiate actele adiționale prevăzute la art. 2 alin. (12), precum și al contractelor prevăzute la art. 7 alin. (2) din Ordonanța Guvernului nr. 15/2021 privind reglementarea unor măsuri fiscal-bugetare pentru ajustarea prețurilor contractelor de achiziție publică, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 281/2021, cu modificările ulterioare, sau al actelor adiționale prevăzute la art. III alin. (2) din Legea nr. 281/2021, cu modificările ulterioare, pentru care contractanții nu depun solicitarea prevăzută la art. 11 alin. (1), prevederile respectivei ordonanțe a Guvernului se aplică până la finalizarea și recepționarea lucrărilor aferente obiectivelor/proiectelor de investiții, respectiv a lucrărilor de întreținere și reparații curente.

Art. 47. — Pentru proiectele finanțate din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală dispozițiile prezentei ordonanțe de urgență se aplică sub rezerva și de la data obținerii acceptului Comisiei Europene cu privire la modificarea PNDR pentru ajustarea valorii contractelor de finanțare, în condițiile Regulamentului (UE) nr. 1.305/2013. În situația în care decizia Comisiei Europene conține prevederi noi sau diferite față de cele ale prezentei ordonanțe de urgență, autoritatea de management în colaborare cu autoritățile responsabile de implementarea PNDR vor iniția proiectul de act normativ de completare sau modificare, după caz.

Art. 48. — În termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, autoritățile cu competențe în gestionarea programelor cu finanțare europeană și alte programe cu finanțare externă nerambursabilă și/sau autoritățile naționale pentru programe de cooperare teritorială europeană

vor proceda, după caz, la elaborarea unor reglementări/instrucțiuni pentru punerea în aplicare a prezentei ordonanțe de urgență, stabilind inclusiv termenele procedurale și metodologia de aplicat, conform regulilor specifice programelor.

Art. 49. — La data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, după alin. (3) al art. 22 din Ordonanța de urgență de Guvernului nr. 49/2015 privind gestionarea financiară a fondurilor europene nerambursabile aferente politicii agricole comune, politicii comune de pescuit și politicii maritime integrate la nivelul Uniunii Europene, precum și a fondurilor alocate de la bugetul de stat pentru perioada de programare 2014—2020 și pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul garantării, publicată în Monitorul Oficial al României,

Partea I, nr. 816 din 3 noiembrie 2015, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 56/2016, cu modificările și completările ulterioare, se introduce un nou alineat, alineatul (3¹), cu următorul cuprins:

„(3¹) Autoritățile responsabile de implementarea PNDR 2014—2020 sunt autorizate să încheie contracte/decizii de finanțare/angajamente multianuale de plată, a căror valoare poate determina depășirea sumelor alocate în euro la nivel de măsură din alocarea publică prevăzută în program, în limita a 130%, cu încadrare în creditele de angajament aprobate anual cu această destinație prin legile bugetare anuale.”

Art. 50. — Anexele nr. 1—5 fac parte integrantă din prezenta ordonanță de urgență.

PRIM-MINISTRU
NICOLAE-IONEL CIUCĂ

Contrasemnează:

Viceprim-ministru,

ministrul transporturilor și infrastructurii,

Sorin Mihai Grindeanu

Viceprim-ministru,

Kelemen Hunor

Ministrul investițiilor și proiectelor europene,

Marcel-Ioan Boloș

Ministrul dezvoltării, lucrărilor publice și administrației,

Cseke Attila-Zoltán

Ministrul agriculturii și dezvoltării rurale,

Adrian-Ionuț Chesnoiu

Ministrul finanțelor,

Adrian Căciu

Ministrul afacerilor interne,

Lucian Nicolae Bode

București, 9 mai 2022.

Nr. 64.

ANEXA Nr. 1

Indicii de cost în construcții, total, prognozați de Comisia Națională de Strategie și Prognoză în luna de referință, pentru anii 2021, 2022, 2023, 2024 și 2025

Luna de referință (luna anterioară față de data-limită de depunere a ofertelor)		Indicii de cost în construcții totali, realizați, valabili în luna de referință	Indicii de cost în construcții pentru materiale, realizați, valabili în luna de referință	Indicii de cost în construcții, totali, prognozați de Comisia Națională de Strategie și Prognoză în luna de referință, pentru anii 2021, 2022, 2023, 2024 și 2025				
An	Luna			Anul 2021	Anul 2022	Anul 2023	Anul 2024	Anul 2025
2017	ianuarie	104,50	101,50	110,14	110,14	110,14	110,14	110,14
	februarie	106,50	103,40	112,24	112,24	112,24	112,24	112,24
	martie	107,20	102,90	112,98	112,98	112,98	112,98	112,98
	aprilie	106,60	101,70	115,58	115,58	115,58	115,58	115,58
	mai	105,90	99,90	114,82	114,82	114,82	114,82	114,82
	iunie	107,20	101,50	116,23	116,23	116,23	116,23	116,23
	iulie	107,30	101,20	116,34	116,34	116,34	116,34	116,34
	august	107,80	102,10	116,88	116,88	116,88	116,88	116,88
	septembrie	109,00	104,80	123,98	123,98	123,98	123,98	123,98
	octombrie	109,40	104,80	124,44	124,44	124,44	124,44	124,44
	noiembrie	111,80	106,50	127,17	127,17	127,17	127,17	127,17
	decembrie	112,90	108,90	128,42	128,42	128,42	128,42	128,42

Luna de referință (luna anterioară față de data-limită de depunere a ofertelor)		Indicii de cost în construcții totale, realizați, valabili în luna de referință	Indicii de cost în construcții pentru materiale, realizați, valabili în luna de referință	Indicii de cost în construcții, totali, proгноzați de Comisia Națională de Strategie și Prognoză în luna de referință, pentru anii 2021, 2022, 2023, 2024 și 2025				
An	Luna			Anul 2021	Anul 2022	Anul 2023	Anul 2024	Anul 2025
2018	ianuarie	119,50	104,90	130,07	130,07	130,07	130,07	130,07
	februarie	123,60	109,70	134,53	134,53	134,53	134,53	134,53
	martie	123,30	108,00	134,21	134,21	134,21	134,21	134,21
	aprilie	121,10	105,40	139,62	139,62	139,62	139,62	139,62
	mai	121,40	105,50	139,97	139,97	139,97	139,97	139,97
	iunie	123,20	108,70	142,05	142,05	142,05	142,05	142,05
	iulie	124,30	111,30	143,31	147,61	147,61	147,61	147,61
	august	124,60	111,70	143,66	147,97	147,97	147,97	147,97
	septembrie	123,80	107,90	142,74	147,02	147,02	147,02	147,02
	octombrie	127,70	115,50	147,23	151,65	151,65	151,65	151,65
	noiembrie	129,80	116,30	149,66	154,14	154,14	154,14	154,14
	decembrie	127,00	110,30	146,43	150,82	150,82	150,82	150,82
2019	ianuarie	129,50	108,40	140,20	144,40	144,40	144,40	144,40
	februarie	130,60	108,50	141,39	145,63	145,63	145,63	145,63
	martie	133,70	112,40	144,74	149,09	149,09	149,09	149,09
	aprilie	134,50	114,60	145,61	149,98	149,98	149,98	149,98
	mai	136,20	117,30	147,45	151,87	151,87	151,87	151,87
	iunie	135,80	114,20	147,02	151,43	151,43	151,43	151,43
	iulie	135,90	116,50	147,13	151,54	151,54	151,54	151,54
	august	135,00	113,40	146,15	150,54	150,54	150,54	150,54
	septembrie	133,80	109,50	144,85	149,20	149,20	149,20	149,20
	octombrie	134,70	111,80	145,83	150,20	150,20	150,20	150,20
	noiembrie	137,90	112,60	155,08	161,29	167,26	167,26	167,26
	decembrie	136,90	110,30	153,96	160,12	166,04	166,04	166,04
2020	ianuarie	134,40	110,50	151,15	157,19	163,01	163,01	163,01
	februarie	135,20	110,10	152,05	158,13	163,98	163,98	163,98
	martie	134,00	109,60	150,70	156,73	162,53	162,53	162,53
	aprilie	133,70	108,10	133,70	133,70	133,70	133,70	133,70
	mai	134,20	105,70	134,20	134,20	134,20	134,20	134,20
	iunie	135,80	108,00	135,80	135,80	135,80	135,80	135,80
	iulie	135,80	109,90	135,80	135,80	135,80	135,80	135,80
	august	136,40	110,10	136,40	136,40	136,40	136,40	136,40
	septembrie	136,80	110,20	136,80	136,80	136,80	136,80	136,80
	octombrie	136,40	109,20	136,40	136,40	136,40	136,40	136,40
	noiembrie	140,00	110,00	145,32	145,32	145,32	145,32	145,32
	decembrie	140,00	109,80	145,32	145,32	145,32	145,32	145,32

Luna de referință (luna anterioară față de data-limită de depunere a ofertelor)		Indicii de cost în construcții totale, realizați, valabili în luna de referință	Indicii de cost în construcții pentru materiale, realizați, valabili în luna de referință	Indicii de cost în construcții, totali, proгноzați de Comisia Națională de Strategie și Prognoză în luna de referință, pentru anii 2021, 2022, 2023, 2024 și 2025				
An	Luna			Anul 2021	Anul 2022	Anul 2023	Anul 2024	Anul 2025
2021	ianuarie	135,70	109,80	135,70	139,64	143,41	147,13	147,13
	februarie	137,90	110,20	137,90	141,90	145,73	149,52	149,52
	martie	142,20	116,70	142,20	146,32	150,27	154,18	154,18
	aprilie	146,30	127,00	146,30	149,81	153,11	156,17	156,17
	mai	150,10	133,60	150,10	153,70	157,08	160,23	160,23
	iunie	153,30	138,90	153,30	156,98	160,43	163,64	163,64
	iulie	155,60	143,70	155,60	159,33	162,84	166,10	166,10
	august	157,20	146,10	157,20	160,97	164,51	167,80	167,80
	septembrie	158,30	147,70	158,30	162,10	165,67	168,98	168,98
	octombrie	161,20	151,60	161,20	165,07	168,70	172,07	172,07
	noiembrie	167,50	157,20	167,50	180,73	191,21	200,01	206,61
	decembrie	165,20	151,90	165,20	178,25	188,59	197,26	203,77
2022	ianuarie	164,30	155,20	164,30	177,28	187,56	196,19	202,66
	februarie	166,00	158,90	166,00	179,11	189,50	198,22	204,76

Indicii de cost în construcții totale, prognozați, au fost determinați pe baza indicilor de cost în construcții totale, realizați, publicați de Institutul Național de Statistică în Buletinul Statistic de Prețuri, la tabelul 15, valabili în luna de referință, și a prognozei creșterii costului în construcții (%) — media anuală, publicată de Comisia Națională de Strategie și Prognoză, valabile în luna de referință, pentru anii 2021, 2022, 2023, 2024 și 2025,

ANEXA Nr. 2

**Indicii valorii unitare — total, la import, trimestrial și mediu anual,
publicați de Institutul Național de Statistică**

Indicii valorii unitare — total, la import:

	Trim. I	Trim. II	Trim. III	Trim. IV	AN
2017	103,17	102,69	102,00	103,87	102,94
2018	101,68	101,63	102,93	103,44	102,43
2019	100,28	101,02	99,76	99,44	100,12
2020	97,17	95,48	95,28	95,25	95,80
2021	102,22	106,60	111,36	112,98	108,35

Media anului precedent = 100,00

Sursa: Institutul Național de Statistică — publicațiile „Indicii valorii unitare în comerțul internațional”, la secțiunea 2 „Indicii valorici, indicii valorii unitare și indicii volumului fizic la import”.

ANEXA Nr. 3

Indicii prețului de consum total, publicați de Institutul Național de Statistică

Indicii prețului de consum total:

Indice	Ianuarie	Februarie	Martie	Aprilie	Mai	Iunie	Iulie	August	Septembrie	Octombrie	Noiembrie	Decembrie
2017	99,81	99,91	100,08	100,28	100,28	100,04	100,32	99,80	100,50	101,28	100,66	100,32
2018	100,78	100,30	100,29	100,54	100,47	100,02	99,52	100,28	100,47	100,52	99,87	100,16
2019	100,83	100,79	100,49	100,61	100,46	99,77	99,80	100,06	100,09	100,43	100,23	100,42
2020	100,41	100,25	100,50	100,26	100,05	100,08	100,00	99,95	99,86	100,22	100,13	100,34
2021	101,33	100,41	100,38	100,45	100,53	100,27	100,97	100,24	100,84	101,78	100,00	100,71
2022	101,48	100,58										

Luna anterioară = 100,00

Sursa: Institutul Național de Statistică — Buletinul Statistic de Prețuri, la tabelul 4.

**Recalcularea valorii estimate în prețuri 2022
și a rezervei de ajustare a prețurilor pentru anii 2022—2023**

1. Calculul valorii estimate, respectiv a costului investițiilor, în prețuri ianuarie 2022 se face folosind:
a) valoarea estimată în lei, exprimată în anul de bază (2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 sau 2021, după caz). Aceasta este valoare în prețuri constante, fără TVA și fără a lua în considerare rezerva pentru ajustare de prețuri;

b) indicii costurilor în construcții total pentru fiecare an (coeficienți publicați de către Institutul Național de Statistică pentru perioada 2014—2021 și în funcție de prognoza realizată de către Comisia Națională de Strategie și Prognoză pentru anul 2022), din tabelul următor:

Indice	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	ianuarie 2022
Baza 2014	100,00	97,99	99,45	106,04	121,95	132,21	133,70	149,89	161,44
Baza 2015		100,00	101,49	108,22	124,45	134,92	136,44	152,96	164,75
Baza 2016			100,00	106,63	122,62	132,93	134,43	150,71	162,33
Baza 2017				100,00	115,00	124,67	126,08	141,35	152,25
Baza 2018					100,00	108,41	109,64	122,92	132,40
Baza 2019						100,00	101,13	113,38	122,12
Baza 2020							100,00	112,11	120,75
Baza 2021								100,00	107,71

2. Calculul rezervei de ajustare a prețurilor se face folosind:

a) valorile estimate în prețuri ianuarie 2022 pentru procedurile de achiziție publicate/nepublicate, respectiv pentru proceduri de achiziție publică în situația de fi reluate;

b) restul de executat pentru contractele încheiate anterior și care au formulă de ajustare, în funcție de anul datei de bază din acele contracte;

c) graficul de eșalonare a plăților pe ani;

d) indicii costurilor în construcții total pentru anii 2022 și 2023, din tabelul următor:

	2022	2023
Data de bază 2014	171,32	183,83
Data de bază 2015	174,83	187,59
Data de bază 2016	172,26	184,83
Data de bază 2017	161,56	173,35
Data de bază 2018	140,5	150,76
Data de bază 2019	129,59	139,05
Data de bază 2020	128,14	137,49
Data de bază 2021	114,3	122,64
Data de bază ianuarie 2022	106,12	113,87

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329

C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR

și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro

Adresa Biroului pentru relații cu publicul este:

Str. Parcului nr. 65, intrarea A, sectorul 1, București; 012329.

Tel. 021.401.00.73, e-mail: concursurifp@ramo.ro, convocariaga@ramo.ro

Pentru publicări, încărcăți actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro/brp/>

MONITORUL
OFICIAL

5 948493 454816